

TEM-analyyseja 49/2013

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TYÖMARKKINAENNUSTE

Kevät 2013

Johanna Alatalo – Eija-Leena Koponen –
Heli Saijets

ISSN 1797-5271
ISBN 978-952-227-740-4

Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste

Kevät 2013

Johanna Alatalo – Eija-Leena Koponen – Heli Saijets

Työ- ja elinkeinoministeriö
Ministry of Employment and the Economy
Eteläesplanadi 4, 00130 Helsinki, Finland
Email: etunimi.sukunimi@tem.fi

Helsinki, toukokuu 2013

**JOHANNA ALATALO – EIJA-LEENA KOPONEN – HELI SAIJETS: TYÖ- JA ELINKEI-
NOMINISTERIÖN LYHYEN AIKAVÄLIN TYÖMARKKINAENNUSTE, KEVÄT 2013**

Saateeksi: Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteensa keväällä ja syksyllä. Ennusteen tarkoituksena on muodostaa ministeriön asiantuntijankemys lähiajan kehityksestä ja toimia siten sekä oman politiikkavalmistelun taustana että markkinainformaationa muille käyttäjille. Talouskehityksen osalta käsitellään eri ennustelaitosten työn tuloksia yhteenvetävästi ja vaikutuksia arvioivasti. Ennusteen painopistealue on oman työmarkkinaennusteen laatiminen. Tässä hyödynnetään myös muuta työ- ja elinkeinohallinnossa tehtävää työtä, kuten aluetalousskatseja ja rekrytointiongelmien seurantatietoja. Ennuste julkaistaan TEM analyysseja -verkkosivustona ministeriön julkisella palvelimella.

Ennusteen ovat laatineet *Johanna Alatalo, Eija-Leena Koponen ja Heli Saijets*

Keskeiset tulokset, kevät 2013

1. Talouskehitys

- Euroopassa erot talouskehityksessä ovat edelleen suuria. Myös kehitys Suomen keskeisissä vientimaissa on hieman heikentynyt. Kiinan ja Venäjän talouskasvu on edelleen kohtuullista. Yhdysvaltojen taloustilanne on vakaa, mutta kasvu vaisua.
- Talousnäkymät Suomessa ovat heikentyneet viime syksyn jälkeen. Tänä vuonna mikään BKT:n kysyntäerä ei juuri tue kasvua. Viennin ja sitä kautta koko talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän positiiviseksi vuoden lopulla. Vuonna 2014 kasvu vahvistuu, mutta on silti melko vaatimatonta.

2. Työvoiman kysyntä

- Työvoiman kysyntä vähenee vuonna 2013 noin 19 000 hengellä.
- Vuonna 2014 työvoiman kysyntä kasvaa vain hyvin vähän (+ 5 000).
- Teollisuudessa työllisyys heikkenee tänä vuonna (-7 000), mutta ei kuitenkaan romahda. Työllisyyden kohenemista teollisuudessa joudutaan odottamaan vuoteen 2015. Rakentamisessa työllisyys heikkenee tänä vuonna vain hyvin vähän ja pysyy ennallaan seuraavana vuonna. Palvelusektorilla työllisyys heikkenee (-10 000) tänä vuonna mutta elpyy ensi vuonna.

3. Työvoiman tarjonta

- Työvoiman tarjonta säilyy tänä vuonna samalla tasolla kuin viime vuonna. Ensi vuonna työvoima kasvaa noin 4000 henkilöllä.
- Työikäinen, 15–74-vuotias väestö kasvaa edelleen, mutta 15–64-vuotiaiden määrä on vähentynyt vuoden 2010 jälkeen, ns. suurten ikäluokkien ylittäessä 65-vuoden iän.
- Viime vuosina sekä naisten että miesten työvoimaosuudet (työlliset ja työttömät yhteensä) että työllisyysasteet (työssä olevien osuus ikäryhmästä) ovat kasvaneet 55–74-vuotiaiden ikäryhmässä. Sen sijaan työvoimaosuudet ja työllisyysasteet ovat hieman vähentyneet 'parhaassa työiässä' eli 25–44-vuotiaiden ikäryhmässä.

4. Työllisyys- ja työttömyysasteet

- Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) laskee hieman tänä vuonna (68,8 %) ja nousee seuraavana vuonna (69,2 %)
- Työttömyysaste nousee 8,4 prosenttiin vuonna 2013
- Työttömyysaste pysyy samalla tasolla myös vuonna 2014 – työvoiman kysyntä kasvaa hieman, mutta samaan aikaan työvoiman tarjonta nousee saman verran

5. Työttömyyden rakenne ja työvoiman saatavuus

- Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa vuonna 2013 ja on noin 290 000. Vuodelle 2014 oletetaan pientä laskua ja työttömiä olisi 286 000.
- Pitkäaikaistyöttömien sekä yli 50-vuotiaiden työttömyys kasvaa molempina vuosina.
- Työttömyysjaksojen kestot ovat pidentyneet keskimäärin kolmella viikolla vuodentakaisesta. Yli 50-vuotiailla kesto on pidentynyt kuudella viikolla.
- Työvoiman saatavuustilanne vaihtelee alueittain, mutta se pysyy nykytasolla lähiaikoina.
- Saatavuusongelmat ovat yhä edelleen hyvin yleisiä sairaanhoitajien ja lääkäreiden ammateissa.

Asiasanat: Talouskehitys, suhdanteet, työmarkkinat, työttömyys, työvoiman saatavuus

Key results

1. Economic prospects

- Differences in economic development are still wide between European countries. In some of the most important export countries for Finland the situation has slightly weakened. The growth in China and Russia is still moderate. The economic situation in USA is stable, but growth is modest.
- The economic prospects in Finland have weakened slightly since the autumn. In this year hardly any of the GDP's demand components support economic growth. However, exports and hence economic growth are expected to recover during this year. In 2014 economic growth will continue but it still remains modest.

2. Demand for labour

- The demand for labour in 2013 will decrease by 19 000.
- In 2014 the labour demand will increase very slightly (+5 000).
- The labour demand in industry will decrease during this year (-7 000), which however is not a dramatic change. Recovery in industrial labour demand will not be expected until 2015. The labour demand in construction will decrease only very slightly in this year and during the next year it will be stable. In service sector labour demand will decrease (-10 000) but it is projected to recover in the next year.

3. Labour supply

- Labour supply will stay at the same level in 2013 as in 2012. Next year, 2014, the labour supply will grow with 4 000 persons.
- Working aged (15-74 year) population keeps growing, but the amount of 15-64 year old population has decreased after 2010 when the largest cohort, baby boomers, are reaching the age of 65.
- During last few years the labour force participation rate (employed and unemployed) and employment rate have increased among 55-74 year old men and women. Instead both rates have slightly decreased among 25-44-years old population.

4. Employment rate and unemployment rate

- Employment rate will slightly decrease this year (68.8 %) and it will rise in the next year (69.2 %).
- Unemployment rate will increase to 8.4 % in 2013.
- Unemployment rate will stay at the same level in 2014 – labour demand will increase only slightly but at the same time labour supply will increase slightly as well.

5. The structure of unemployment and availability of labour

- The amount of unemployed will grow during 2013 to 290 000. During 2014 minor decrease is expected to 286 000.
- Long-term unemployment and the unemployment of ageing workers will continue to grow.
- Spells of unemployment have grown with on average 3 weeks from the spring 2012, while the spells of ageing unemployed have grown with 6 weeks.
- The availability of labour varies across regions, but on average stays at the same level.
- Hospital nurses and physicians continue to be the occupations where there are most severe problems in availability of labour.

Key words: Economic development, business cycles, labour market, unemployment, labour availability

SISÄLTÖ

1. TALOUSKEHITYS	1
2. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ.....	2
3. TYÖVOIMAN TARJONTA	11
4. TYÖVOIMATASE.....	15
5. TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE.....	17
LÄHTEINÄ KÄYTETYT TALOUSENNUSTEET	24
LIITTEET	25
TEM-analyyseja – verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt	30

1. TALOUSKEHITYS

Kansainvälinen taloustilanne on edelleen epävarma, vaikka tilanne ei viime aikoina olekaan enää heikentynyt. Etenkin euroalueen tilanne on kuitenkin herkkä uusille shokeille. Useissa ennusteissa tuodaan esiin varauksia, joiden mukaan ennusteiden mukainen pieni talouskasvu vuodelle 2013 ja kasvun vahvistuminen vuonna 2014 perustuvat oletukseen, että euroalueen ongelmat eivät pahene.

EU:n sisällä erot talouskehityksessä ja etenkin työllisyydessä ovat edelleen suuret. Kokonaisuutena euroalueen ja EU:n taloustilanne on edelleen heikko - parhaillaan EU:n voi sanoa olevan lievässä taantumassa. Ongelmia aiheuttavat kuluttajien ja yritysten epävarmuus, julkisen talouden ongelmat sekä heikko kilpailukyky, mutta näiden tekijöiden rooli luonnollisesti on erilainen eri maissa. Kasvun arvioidaan jäävän melko vaimeaksi myös Euroopan vahvoissa talouksissa, kuten Saksassa ja Ruotsissa. Ennustelaitokset arvioivat kuitenkin, että euroalueen taantuma kääntyisi hitaaksi kasvuksi tämän vuoden lopulla. Silti vuositasolla ei ole odotettavissa kasvua vaan pikemminkin pientä supistumista.

USA:n talouskehitys on vakaampaa ja melko laajapohjaista, vaikkei kasvu kovin voimakasta olekaan. Osin vaimeahkot näkymät tälle vuodelle selittyvät verojen ja työnantajamaksujen korotuksilla sekä aivan hiljattain tehdyillä menoleikkauksilla. Poliittiset vaikeudet tehdä päätöksiä alijäämän ja liittovaltion velan hoidosta puolestaan lisäävät epävarmuutta. Niinpä maailmantalouden kasvu on edelleen hyvin vahvasti riippuvainen kehittyvien maiden talouskasvusta. Kiinan kasvun arvioidaan yleisesti pysyvän noin 7-8 prosentissa, vaikka teollisuusmaiden heikko taloustilanne hiukan vaikeuttaa myös Kiinan talouskasvua. Myös BRIC-maissa kasvu arvioidaan kohtuullisen hyväksi, osin myös elvyttävän politiikan vuoksi.

Kansainvälinen taloustilanne heijastuu luonnollisesti myös Suomen vientiin ja sitä kautta BKT:n kasvuun ja työllisyyteen. Karkeasti hiukan yli puolet Suomen viennistä menee EU:n alueelle ja lähes puolet sen ulkopuolelle. Hyvä uutinen on se, että kehittyvissä maissa kasvu jatkuu ja myös USA:n talous kasvaa, joskaan ei voimakkaasti. Myös Venäjän talouden arvioidaan kasvavan 3-4 prosenttia. EU:n heikko tilanne heijastuu Suomeen siitäkin huolimatta, että Suomelle tärkeissä vientimaissa, kuten Ruotsissa ja etenkin Saksassa tilanne on kohtuullinen. Silti kasvu hidastuu niissäkin. Kaiken kaikkiaan se, että vienti EU:n ulkopuolelle on kasvanut, ei ole riittänyt kompensoimaan viennin laskua EU-maihin. Suomen vienti onkin käytännössä ollut taantumassa jo jonkin aikaa. Valtiovarainministeriön (VM) arvion mukaan vienti lähtee lievään nousuun vuoden 2013 lopulla ja kasvu kiihtyy vuosina 2014-2015 noin neljään prosenttiin. Silti viennin taso ei VM:n ennusteen mukaan vielä tuolloin saavuta finanssikriisiä edeltänyttä tasoa.

Investoinnit supistuivat viime vuonna ja lasku kiihtyi etenkin loppuvuodesta. Myös kuluvana vuonna investointien ennustetaan supistuvan. Heikko investointien kehitys selittyy muun muassa sillä, että useissa Suomen merkittävissä vientimaissa talouskasvun ennustetaan jäävän melko hitaaksi. Samaan aikaan kotimainen kysyntä jää vaisuksi. Myös kotimainen kulutuskysyntä jää vaisuksi siksi, että reaaliensiot kehittyvät heikosti. Myös työllisyyden pieni heikentyminen vaikuttaa siihen, että kotimainen kulutus kasvaa hyvin vähän. Kaiken kaikkiaan kuluvan vuoden talousnäkymät Suomessa ovat vaisut, sillä mikään kysyntäerä ei juuri tue kasvua.

Vuoden 2013 vaihteessa Suomi on siis ollut lievässä taantumassa, mutta talouskasvun odotetaan kääntyvän positiiviseksi kuluvan vuoden lopulla. Useimmat ennustelaitokset arvioivat, että talouskasvu jää kuluvana vuonna heikoksi, selvästi alle 1 prosentin. VM ennustaa vuoden 2013 talouskasvuksi 0,4 prosenttia ja se on työmarkkinaennusteemme lähtökohta. Työmarkkinaennusteeseen

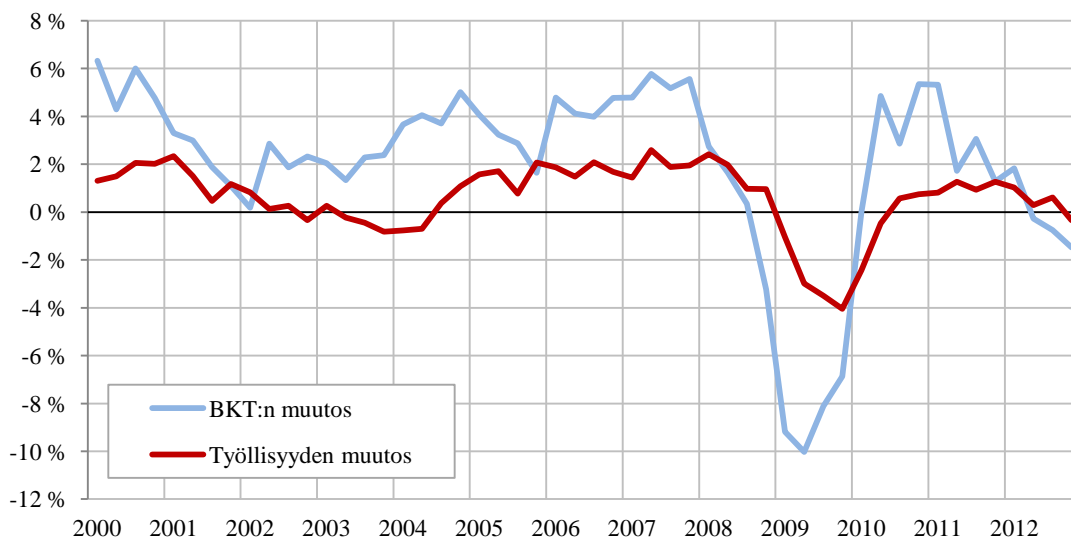
kuluvalla vuodelle vaikuttaa luonnollisesti myös viime vuoden toteutunut talouskehitys. Nyt tiedetään, että vuonna 2012 BKT supistui 0,2 prosenttia. Kasvu jäi siis heikommaksi kuin syksyllä 2012 yleisesti ennustettiin. Siten myös TEM:n syksyllä 2012 laadittua lyhyen aikavälin työmarkkinaennustetta vuodelle 2013 on syytä tarkistaa alaspäin. Talouskehitys vuodelle 2014 (+1,6 % VM:n ennusteessa) ei myöskään luo juuri edellytyksiä työllisyyden paranemiselle vuonna 2014.

2. TYÖVOIMAN KYSYNTÄ

Työvoiman kokonaiskysyntä heikkenee vuonna 2013

Suomen talous ei ole vielä toipunut vuonna 2008 alkaneesta taantumasta ja vuoden 2009 jyrkästä pudotuksesta. Talous kyllä kasvoi nopeasti vuosina 2010–2011, mutta taantumaa edeltänyttä tasoa ei ole saavutettu. Sen jälkeen kasvu pysähtyi uudelleen ja vuositasolla 2012 BKT supistui hiukan. Etenkin viime vuoden loppu oli heikko ja myös alkaneen vuoden alkupuolen lukujen odotetaan jäävän heikoiksi. VM:n arvion mukaan Suomi olisi saavuttamassa vuoden 2008 reaalisen BKT:n tason vasta vuonna 2015. Alla olevasta kuviosta näkyy selvästi, kuinka BKT romahti vuonna 2009, kasvoi 2010–2011 ja alkoi taas supistua viime vuoden lopulla. Kuviosta nähdään myös pienellä viiveellä seuranneet työllisyyden muutokset. Vaikka työvoiman kysyntä vuonna 2012 vuositasolla vielä kasvoi hiukan, se kuitenkin kääntyi laskuun vuoden 2012 lopulla.

Kuvio 2.1 Bruttokansantuotteen ja työllisyyden muutos, edellisen vuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna

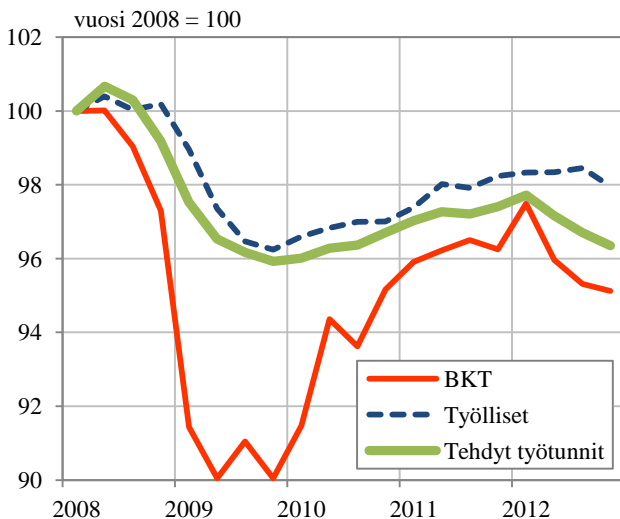
Vuonna 2012 useimmat ennustelaitokset arvioivat, että vaikka talouskasvu jäisikin heikoksi, Suomi kuitenkin välttäisi taantumaa. Jo tuolloin kuitenkin arvioitiin, että loppuvuotta 2012 kohden talousnäkymät heikkenisivät. Niin kävikin, mutta viime vuoden loppu oli vielä ennakoitua heikompaa ja vuositasolla 2012 talous hiukan supistui, kohtuullisen hyvästä alkuvuodesta huolimatta. Nyt VM:n arviona on, että viime vuoden lopun kasvuperimä on -0,7 prosenttia. Ennustetta lähdetään siis tekemään tilanteesta, jossa Suomi on vuoden 2012 lopulla ollut lievässä taantumassa. Toisaalta ennusteiden mukaan talous kääntyisi lievästi kasvuun jo tämän vuoden loppupuolella.

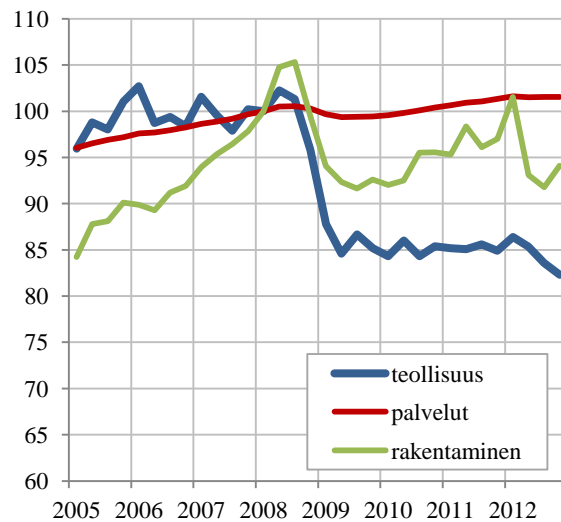
TEM:n edellisessä, syksyllä 2012 julkaistussa työmarkkinaennusteessa käytettiin oletuksena sitä, että BKT kasvaisi yhden prosentin sekä vuonna 2012 että 2013 (VM:n ennuste tuolloin). Nyt tiedetään, että vuoden 2012 osalta edes vaatimaton BKT:n kasvu ei toteutunut ja myös BKT ennustetta vuodelle 2013 on tarkistettu alaspäin (+0,4 %). Arvioimme syksyllä 2012, että työttömyys kasvaa hiukan vuonna 2013, mutta heikentyneiden talousennusteiden valossa on selvää, että työttömyyksenustetta on jossain määrin tarkistettava. Työvoiman kysyntä jää hieman heikommaksi ja työttömyys kasvaa jonkin verran enemmän kuin vielä syksyllä arvioimme.

Talouseläytys näkyy työllisyydessä ja työttömyydessä vasta viiveellä. Suidannetilanteen heikentyessä sopeutuminen tapahtuu ensin osittain työtuntien ja tuottavuuden kautta ja työllisten määrä alkaa laskea vasta hiukan myöhemmin. Tehtyjen työtuntien määrä kääntyi laskuun jo alkuvuonna 2012, mutta työllisten määrä vasta vuoden lopulla (vasemman puoleinen kuvio). Sopeutuminen työtuntien kautta on kuitenkin tapahtunut ennen kaikkea teollisuudessa ja rakentamisessa mutta ei palveluissa (oikeanpuoleinen kuvio):

Kuvio 2.2 BKT:n, työtuntien ja työllisten muutos (indeksoituna vuoteen 2008)

Kuvio 2.3 Tehdyt työtunnit päätoimialoilla (indeksoituna vuoteen 2008)

Vuonna 2012 sopeutuminen heikentyneeseen taloustilanteeseen tapahtui siis nimenomaan työtuntien laskun kautta. Vuoden 2013 aikana sopeutuminen heikkoon kokonaiskysyntään ei enää niinkään tapahdu työtuntien ja tuottavuuden laskun kautta kuin työllisten määrän kautta. Vuonna 2013 enustamme työvoiman kokonaiskysynnän vähenevän 19 000 hengellä eli työllisten määrä olisi tuolloin 2 464 000. Työvoiman kokonaiskysynnän lasku selittyy paitsi tälle vuodelle ennustetulla vaatimattomalla BKT:n kasvulla (+0,4 %), ennen kaikkea sillä, että viime vuoden lopun talouden supistuminen näkyy nimenomaan tämän vuoden heikkona työvoiman kysyntänä.

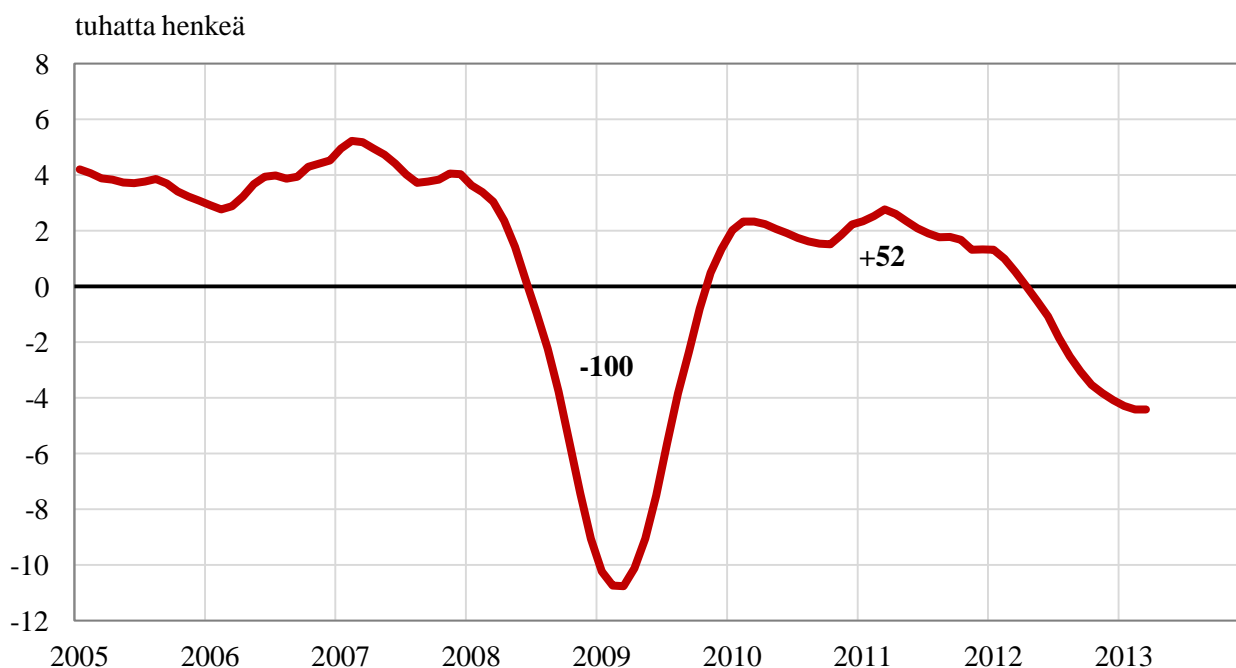
Taloukasvu vahvistuu vuonna 2014 – paraneeko työllisyys?

Vaikka talousennusteissa arvioidaan, että BKT kääntyisi lievään nousuun tämän vuoden lopulla, työvoiman kysynnän lasku jatkuu koko tämän vuoden ajan. Työvoiman kysynnän käännettä parempaan joudutaan siis odottamaan jonkin verran pidempään. Käänneapiste ajoittuu vuodelle 2014, mutta sen tarkkaa ajoittumista on vaikea ennustaa. Vuositasolla työvoiman kysyntä vuonna 2014 paranee vain hyvin vähän.

Alla olevasta kuviosta näkyy, kuinka työllisyys laski vuonna 2009 ja osin 2010. Kuviosta nähdään myös se, kuinka voimakas työllisyyden heikkeneminen jäi hyvin lyhytaikaiseksi. Työllisyyden muutokset selittyivät tuolloin sillä, että BKT:n lasku vuonna 2009 oli ennätyksellisen voimakas.

Sen huomioon ottaen työllisyyden lasku oli kuitenkin kohtuullisen maltillinen – vaikka se merkittävä olikin. Nyt tilanne on toisenlainen. Vaatimaton talouskehitys on jatkunut jo jonkin aikaa, etenkin viennissä. BKT:n muutos ei kuitenkaan ole ollut voimakkaan negatiivinen eikä sen odoteta sellaiseksi muodostuvan. Niinpä myös työllisyyden muutosten voi olettaa olevan hitaampia. Melko pitkään jatkunut vaatimaton ja osin olematon talouskasvu johtaa siis työllisyyden heikkenemiseen hitaasti, mutta työllisyyden lasku jatkuu nyt pidempään. Työllisyyden siis odotetaan heikkenevän koko vuoden 2013 ajan, mutta melko tasaisesti.

Kuvio 2.4 Työllisten kuukausimuutos, Stamp-estimointi

Yllä olevassa kuviossa esitetty estimointi ei vielä kuitenkaan riitä kertomaan, milloin työllisyys kääntyisi kasvuun. Joka tapauksessa kaikki talousennusteet vuodelle 2013 jäävät selvästi alle työllisyyden kasvukynnyksen. Myös osa vuodelle 2014 laadituista BKT-ennusteista on niin matalia, että ne alittavat talouden kasvukynnyksen. VM on ennustanut vuodelle 2014 BKT:n kasvuksi 1,6 %. Koko talouden tasolla näin alhainen kasvu jää alle työllisyyden kasvukynnyksen. Toisaalta on viitteitä siitä, että palvelusektorilla työllisyyden kasvukynnys voi olla huomattavasti alempi kuin koko talouden tasolla tai vaikkapa teollisuudessa. Osassa palvelusektoria työllisyys saattaisi hiukan kasvaa näinkin alhaisen talouskasvun oloissa.

Talouskasvun ennustetaan vahvistuvan vuonna 2014. Osa ennustelaitoksista arvioi, että talous alkaa toipua noin kahden prosentin kasvuun jo ensi vuonna, kun taas osa katsoo, että parin prosentin kasvu saavutetaan vasta 2015 – näin on arvioinut myös valtionvarainministeriö. Vuoden 2014 työvoiman kysyntään heijastuu kuitenkin vielä se, että tänä vuonna talouskasvu jää hyvin pieneksi. Siksi työllisyyden kasvun käännepestettä voidaan joutua odottamaan pidemmälle kuin ensi vuoden alkuun. Ennusteiden mukaan vienti alkaisi elpyä tämän vuoden lopulla. Viennin kasvu vaikuttaa myös investointien ja kulutuksen kasvuun vuonna 2014. Positiivisia työllisyysvaikutuksia joudutaan kuitenkin odottamaan vuoden 2013/2014 vaihdetta pidemmälle.

Aluksi parantuvaan kysyntään reagoidaan työtunteja lisäämällä ja tuottavuutta parantamalla eikä niinkään työllisten määrää kasvattamalla. On mahdollista, että vuoden 2014 alkupuolella työvoiman kysyntä voi vielä hiukan laskea, ainakin joillakin toimialoilla. Viimeistään vuoden 2014 jälkimmäi-

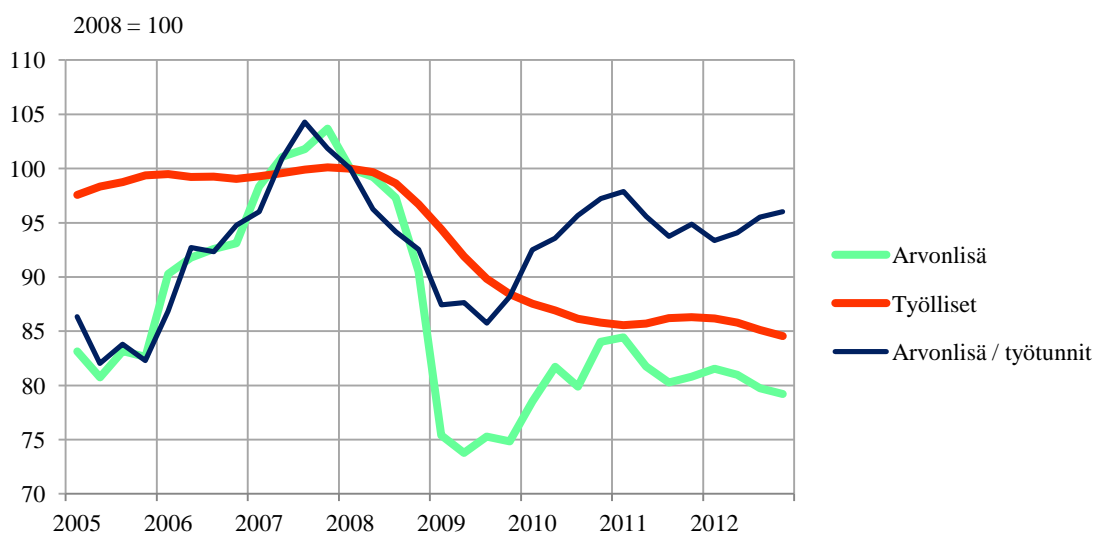
sellä puoliskolla työvoiman kysyntä kuitenkin kääntyy kasvuun, olettaen, että talouskasvu vahvistuu, kuten on ennustettu. Vuositasolla työvoiman kysynnän muutoksen etumerkki riippuu siis siitä, miten käännepeiste vuonna 2014 ajoittuu. Arviomme mukaan työvoiman kysyntä kasvaa vuonna 2014 niin vähän (+ 5 000 henkeä), että työllisyyskehitys polkee melkein paikallaan.

Työllisyys heikkenee teollisuudessa

Teollisuuden heikko suhdannetilanne oli nähtävissä jo vuosi sitten, jolloin kuitenkin arvelimme, että vaikutus työllisyydessä näkyisi vasta viiveellä. Näin kävikin, mutta viive oli jopa pidempi kuin ajattelimme. Teollisuuden työllisten määrässä heikko suhdannetilanne on kuitenkin näkynyt vasta hiljattain. Työvoiman kysyntä avoimilla paikoilla mitattuna on sen sijaan ollut vaimeaa jo pidemmän aikaa (liite 1c). Teollisuus on siis ollut taantumassa jonkin aikaa - silti joillain teollisuuden toimialoilla tilanne on edelleen ollut kohtuullinen.

Teollisuuden työllisten määrää vuonna 2012 voi pitää odottamattoman hyvänä siihen nähden, että lähes kaikki indikaattorit ovat olleet heikkoja. Osin selityksenä on ollut se, että sopeutuminen heikkoon kysyntätilanteeseen on vuonna 2011 ja osin myös vuoden 2012 alussa tapahtunut jälleen tuottavuuskuilun kautta. Syksyllä 2011 indikaattorit olivat melko hyviä, mutta heikkenivät aivan vuoden 2011 lopulla ja edelleen alkuvuonna 2012, jolloin nähtiin jälleen pieni tuottavuuden notkahdus (arvonlisä/työtunnit alla olevassa kuviossa). Nyt kuitenkin tuottavuuskuilusta ei todennäköisesti tule yhtä syvää kuin nähtiin 2009. Ensinnäkin, tuottavuus teollisuudessa on edelleen jonkin verran finanssikriisiä edeltäneen tason alapuolella, jolloin mahdollisuudet sopeutua tätä kautta ovat ehkä vähäisemmät. Toiseksi, talousennusteiden mukaan tuotannon pudotus ei nyt näytä yhtä dramaattiselta. Kolmanneksi, vaikka pudotus ei nyt näytä yhtä dramaattiselta kuin vuonna 2009, on heikko suhdannetilanne teollisuuden osalta kestänyt jo melko pitkään. Työtuntien ja tuottavuuden kautta sopeutuminen on mahdollista lyhyellä aikavälillä, mutta etenkin paljon työllistävissä pk-yrityksissä ei loputtomasti voida sopeutua tätä kautta.

Kuvio 2.5 Arvonlisäys, tuottavuus ja työllisyys teollisuudessa, indeksoituna vuoteen 2008

Nyt työllisyys teollisuudessa on heikentynyt ja heikkenemässä edelleen. Työllisyyden heikkeneminen teollisuudessa näyttää todennäköiseltä myös siksi, että mitkään ennakoivat indikaattorit eivät lupaa nopeaa käännettä parempaan. Itse asiassa ne kaikki antavat johdonmukaisen heikon kuvan tämän hetkisestä tilanteesta:

- teollisuuden uudet tilaukset ovat loka-marraskuuta 2012 lukuun ottamatta jääneet alle edellisvuoden tason jo yli vuoden ajan
- normaalisti vaihtelu yksittäisten kuukausien välillä on suurta - nyt jatkuva heikko tilausten kehitys kertoo heikosta kysynnästä
- uusien tilausten trendi ylittää indeksointivuoden (2005) vain kemianteollisuudessa
- periaatteessa teollisuuden uudet tilaukset ennakoivat tuotannon ja liikevaihdon kehitystä, ja etenkin tuotannon kehitys puolestaan näkyy viiveellä työllisyydessä, mutta uusien tilausten muutos ei kuitenkaan suoraan heijastu tulevana liikevaihdon muutoksena useista eri syistä ¹
- teollisuuden tilauskanta on selvästi alle normaalin
- teollisuustuotannon volyymi-indeksin muutos (=kiinteähintaisen tuotoksen muutos) on jo vuoden ajan ollut heikko, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ja helmikuussa tilanne oli selvästi huonompi kuin vuotta aiemmin
- kapasiteetin käyttöasteet ovat melko alhaisia
- toisaalta lopputuotevarastot supistuivat viime vuoden aikana, joten nopeakin tuotannon käänne on mahdollinen
- teollisuuden suhdannetilanne on EU-maiden keskiarvoa heikompi
- teollisuuden luottamusindikaattori on selvästi pitkäaikaisen keskiarvonsa alapuolella, mutta elpyi aavistuksen huhtikuussa edelliseen kuukauteen verrattuna

Vaikka teollisuuden ja koko kansantalouden kysyntä ei ole romahtanut samalla tavoin kuin 2009, on heikko kysyntätilanne teollisuudessa jatkunut jo hyvin pitkään. Nyt sopeutuminen on alkanut näkyä heikentyneenä työllisyytenä. Samaan aikaan Suomen teollisuudessa on ollut rakennemuutoksia ja etenkin muutamat vientiteollisuuden alat ovat kärsineet heikosta hintakilpailukyvystä. Näiden kaikkien tekijöiden vuoksi arvioimme, että teollisuuden työllisyys heikkenee vuonna 2013 noin 7 000 hengellä.

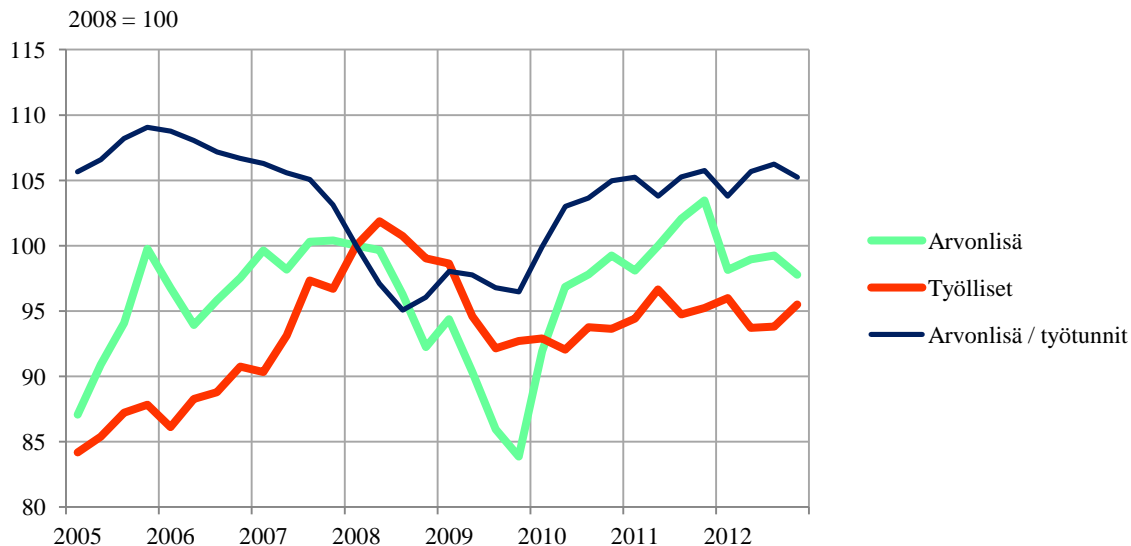
Useat ennustelaitokset arvioivat kuitenkin, että vienti ja sitä kautta teollisuus kääntyvät kasvuun tämän vuoden lopulla. Muun muassa muutamissa Suomen keskeisissä vientimaissa, kuten Saksassa, sekä mahdollisesti Ruotsissa ja Venäjällä kasvun odotetaan vahvistuvan vuonna 2014. Samoin globaalin taloustilanteen on ennustettu hiukan paranevan vuonna 2014. Tämän odotetaan heijastuvan Suomen vientiin ja teollisuuteen. Vuositasolla tarkasteltuna valtionvarainministeriö ennustaa teollisuustuotannon supistuvan hiukan vuonna 2013 (-0,1 %) ja kasvavan vuonna 2014 (1,9 %). Teollisuuden työllisyydessä käänne näkyy kuitenkin vasta vähän myöhemmin. Aluksi parantunut kysyntä näkyy työtuntien kasvuna ja heikon suhdannevaiheen aikana syntyneen pienen tuottavuuskuilun kuromisena eikä niinkään työllisyyden kasvuna. Arvioimme, että työllisyys teollisuudessa alkaa kohentua pikemminkin vuoden 2014 puolessa välissä kuin vuoden 2014 alussa. Siksi vuositason työllisten määrä teollisuudessa voi vielä hivenen laskea myös vuonna 2014, mutta tilanne alkaa kuitenkin tasaantua ja työllisyyden lasku on tuolloin hyvin pieni (-2 000).

¹ Peruuntuneita tilauksia ei vähennetä uusista tilauksista, jolloin liikevaihto voi jäädä pienemmäksi kuin uusien tilausten perusteella voisi arvioida; jos tuotteita on tehty varastoon, liikevaihto voi puolestaan kasvaa enemmän kuin uudet tilaukset; liikevaihto voi kasvaa myös uusia tilauksia voimakkaammin silloin, jos tuotanto tapahtuu Suomen ulkopuolella; lisäksi kirjaamiseen liittyvät ajalliset kysymykset saattavat hämärtää linkkiä uusien tilausten ja liikevaihdon välillä

Rakentamisen indikaattorit ristiriitaiset – työllisyys melko vakaa

Periaatteessa työllisyys reagoi rakentamisessa melko voimakkaasti heikkoon suhdannetilanteeseen. Rakennusala toipui 2009 kriisistä vuosien 2010–2011 aikana, jolloin arvonlisä ja tuottavuus (arvonlisä/työtunnit) kehittyivät kohtuullisen hyvin. Molemmat indikaattorit ylittivät finanssikriisiä edeltävän tason. Alla olevasta kuviosta nähdään, että finanssikriisin aikana myös rakentamisessa – teollisuuden tapaan – syntyi tuottavuuskuilu, joka kuitenkin kurottiin umpeen. Vuoden 2011 lopun ja 2012 alun aikana rakentamisessa ei ole syntynyt samankaltaista selkeää tuottavuuden laskua. Toisaalta heikko suhdannetilanne ei toistaiseksi ole heijastunut myöskään selvänä työllisyyden laskuna (työllisten määrä laski 2012 vain 1000 hengellä). Osin myös vuoden 2011 kohtuullisen hyvä tilanne rakentamisessa on heijastunut työllisyyteen tähän saakka. Myös aivan viime aikoina arvonlisä on rakentamisessa kehittynyt kohtuullisesti.

Kuvio 2.6 Arvonlisä, tuottavuus ja työllisyys rakentamisessa, indeksoituna vuoteen 2008

Rakennusalan tilanne ja sitä kuvaavat luvut eivät siis ole kehittyneet heikosti. Erilaiset toteutunutta kehitystä kuvaavat indikaattorit antavat hiukan ristiriitaisen kuvan. Rakennusalan liikevaihto on kehittynyt kohtuullisen hyvin näihin asti. Toisaalta kolmen kuukauden jaksolla tarkastellut luvut liikevaihdon kehityksestä (11/2102-1/2013) kertovat negatiivisista muutoksista. Verrattuna vuotta aiempaan tilanteeseen liikevaihto väheni 3,2 %. Erilaiset ennakoivat indikaattorit puolestaan kertovat heikoista tai vähintäänkin ristiriitaisista odotuksista:

- myönnetty rakennusluvat vähentyneet jo vuoden 2011 lopulta
- rakentamisen volyymi on kuitenkin kohtuullinen – käynnissä olevien rakennusprojektien osalta
- myös asuntoaloitukset ovat vähentyneet vuoden 2011 puolivälistä – taso ei kuitenkaan ole romahtanut
- rakennusyritysten tilauskanta on edelleen normaalia alhaisempi
- liikevaihtokuvaajat ovat olleet hyviä – lukuun ottamatta viimeisimpiä lukuja
- rakentamisen luottamusindikaattori huhtikuussa ei muuttunut; taso on edelleen selvästi alle pitkäaikaisen keskiarvon

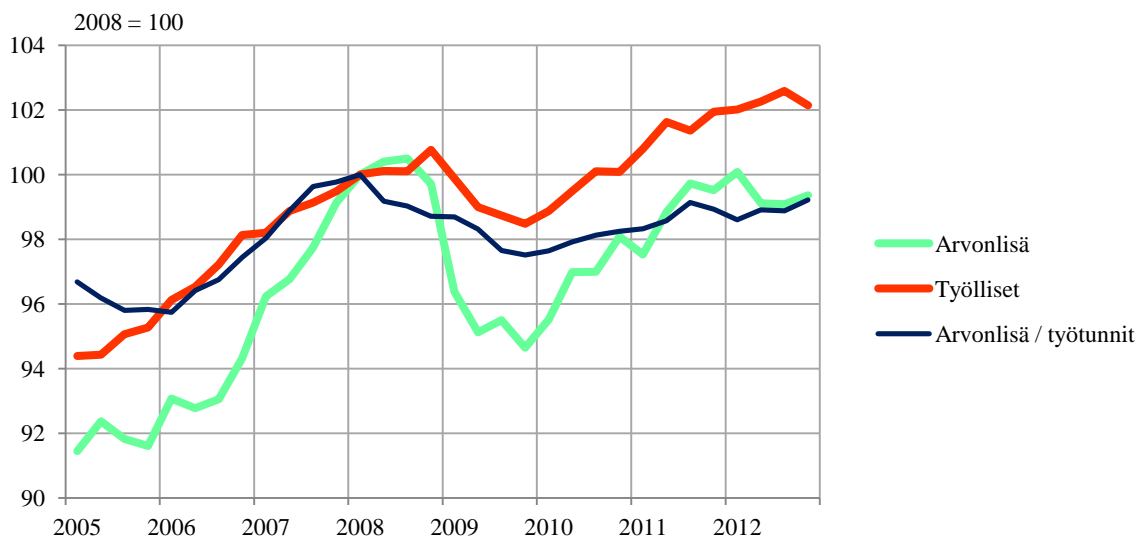
Yllä olevat rakentamisen lähitulevaisuutta ennakoivat indikaattorit viittaavat melko vaisuun kehitykseen tänä vuonna. Toisaalta asuntojen kysyntää tukee matala korkotaso sekä se, että kokonaistyöllisyys ei ole voimakkaasti heikkenemässä. Asuntojen kysyntää ylläpitävät myös väestön kasvu ja kaupungistuminen. Rakennusalan sisällä korjausrakentaminen kompensoi heikkoa tilannetta – mutta ei ehkä aivan riittävästi, jotta työllisyys säilyisi aivan viime vuoden tasolla. Valtionvarainministeriö ennustaa tuotannon rakentamisessa supistuvan vuonna 2013 (-1,8 %) ja kasvavan (1,5 %) vuonna 2014.

Työnvälityksen tilastoissa rakennusalan työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut hiljalleen jo noin vuoden verran. Toisaalta työnvälityksen avointen paikkojen määrä on viime kuukausina aivan aavistuksen kasvanut (liite 1c). Arvioimme, että erilaisten tekijöiden ja indikaattoreiden valossa rakennusalan työllisyys heikkenee hieman vuonna 2013, mutta kuitenkin melko vähän, noin 2000 hengellä. Ennustamme lähtökohtana on se, että rakentaminen elpyy vasta vuonna 2014. Työllisten määrä rakentamisessa vuonna 2014 pysyy ennallaan.

Työllisyys heikkenee palveluissa vuonna 2013 – mutta elpyy 2014

Kokonaistyöllisyyden pieni kasvu vuonna 2012 oli lähestulkoon kokonaan palveluiden varassa. Silti jo vuoden 2012 osalta on nähtävissä merkkejä palveluiden kysynnän heikkenemisestä. Työllisten määrä onkin kääntynyt laskuun palveluissa. Palveluiden työllisyyteen vaikuttavat myös muutokset julkisella sektorilla, joka on suuri työllistäjä.

Kuvio 2.7 Arvonlisäys, tuottavuus ja työllisyys palveluissa, indeksoituna vuoteen 2008

- liikevaihto palveluissa kehittynyt hyvin - aivan viime aikoja lukuun ottamatta
- tuottavuus ei edelleenkään 2008 tasolla
- työllisyys kasvoi vielä 2012 – tuki kokonaistyöllisyyttä
- nyt työllisyys on kuitenkin heikkenemässä eikä siten enää samalla tavalla tue yksityistä kulutusta
- kuluttajien luottamus oli vielä alkuvuodesta kohtuullinen, mutta heikkeni huhtikuussa; kuluttajien luottamus on ollut alle pitkän aikavälin keskiarvon
- vaikka nimellistulot kasvavat tänä vuonna, reaalitytulot eivät kasva hintojen nousun ja verotuksen muutosten vuoksi

- myös yksityisten palveluiden luottamusindikaattori heikkeni huhtikuussa ja on selvästi alle pitkäaikaisen keskiarvon
- tässä palveluihin lasketaan myös kauppa, jonka luottamus heikkeni edelleen huhtikuussa; taso on selvästi alle pitkäaikaisen keskiarvon
- palveluiden kysyntä riippuu vahvasti toisaalta kuluttajien päätöksistä, toisaalta yhä enemmän myös teollisuuden näkymistä, sillä palvelut ja teollisuus ovat yhä tiiviimmin kytköksissä toisiinsa
- teollisuuden heikko tilanne heijastuu myös palvelusektorille ja palveluiden työllisyyteen
- palveluiden työllisyyteen vaikuttavat myös suhdanteista suoraan riippumattomat tekijät, kuten julkisen sektorin työllisyyden kehitys, joka ei myöskään ole kehittynyt myönteisesti viime aikoina

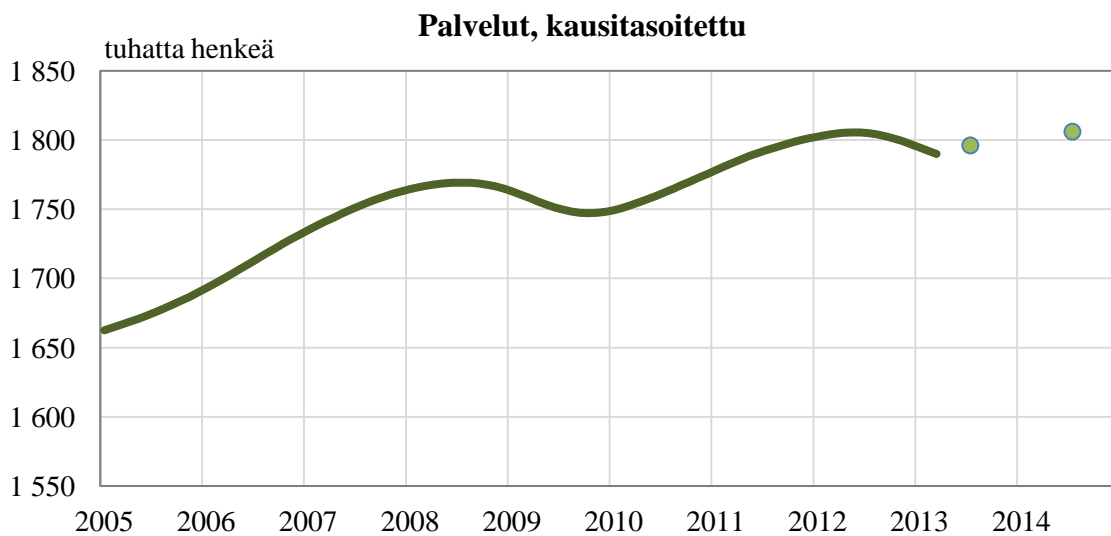
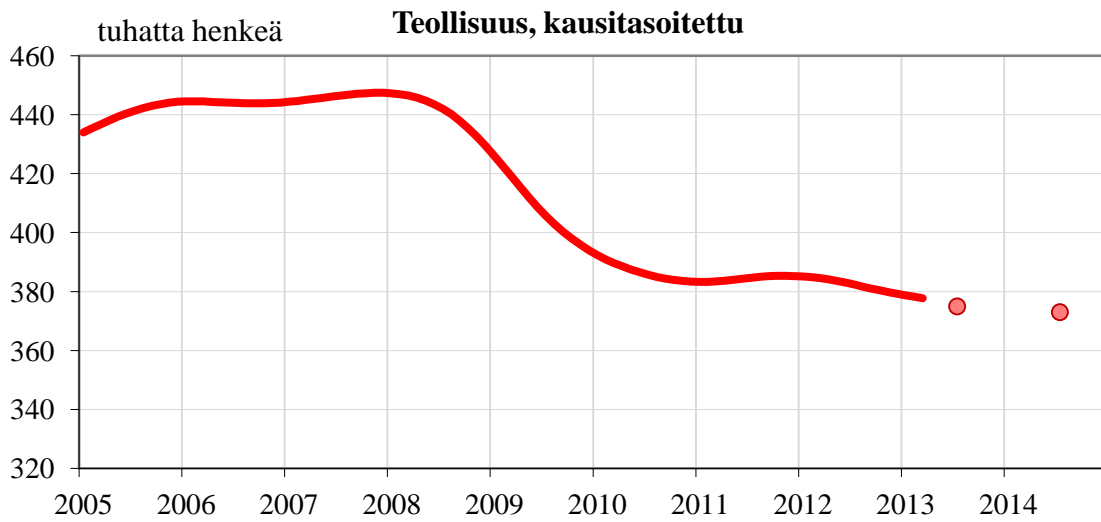
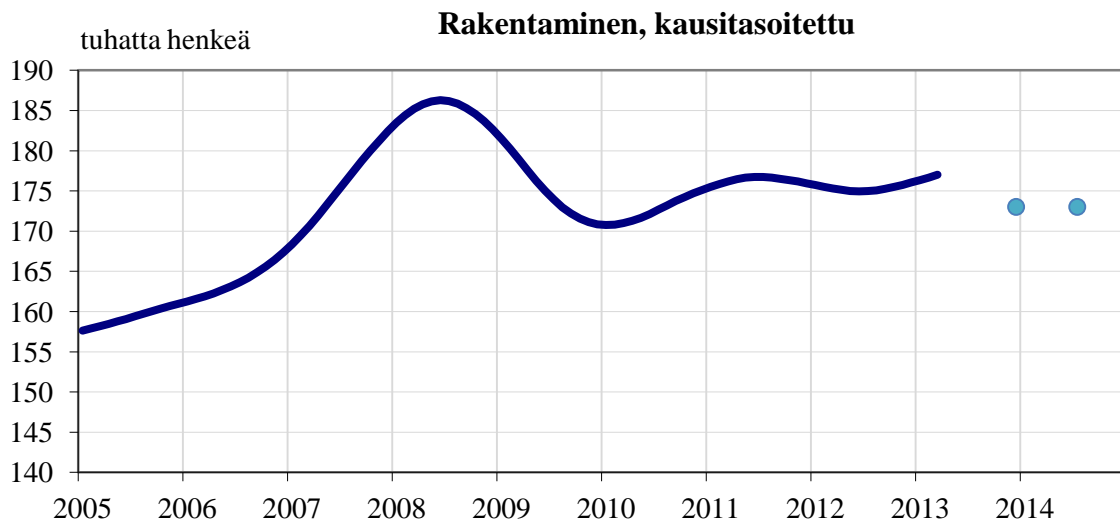
Kun verrataan työllisyyden kehitystä palveluissa (tässä palveluihin lasketaan myös kauppa) alkuvuonna 2013 ja 2012, nähdään, että työllisyys palveluissa on laskenut tuona aikana. Palvelusektori pitää kuitenkin sisällään keskenään hyvin erilaisia toimialoja ja näiden eri toimialojen työllisyyden muutoksiin vaikuttavat hyvin erilaiset tekijät. Kaupan alalla työllisyys on vielä hivenen kasvanut, samoin eräillä muilla toimialoilla. Kun ottaa huomioon, kuinka suuri työllistäjä kaupan ala volyymiltaan on, työllisyyden kasvu on viime aikoina kuitenkin ollut lähes olematonta. Sen sijaan esimerkiksi majoitus- ja ravitsemuspalveluissa työllisyyden kasvu on ollut merkittävää.

Useilla palvelutoimialoilla kuitenkin työllisyys on laskenut. Esimerkiksi kuljetusalalla työllisten määrä on ollut lievässä laskussa ja hallinto- ja tukipalvelutoimialalla (joka ei siis tarkoita julkista hallintoa) työllisyys on ollut selvemmin laskussa. Molemmat ovat kytköksissä teollisuuden tuotantoon ja työllisyyteen. Työllisyys on ollut laskussa myös kiinteistönhuollossa.

Palvelusektorilla suuria työllistäjiä ovat myös koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä julkinen hallinto (ml. maanpuolustus ja poliisi). Julkisessa hallinnossa ei näin lyhyellä ajanjaksolla näy juuri muutoksia. Koulutus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut pitävät sisällään sekä yksityisen että julkisen sektorin työpaikkoja. Molemmissa työllisten määrä on ollut laskussa, mutta erityisen selvästi näin on ollut terveystaloudessa. Tämä saattaa selittää suuren osan viimekuukausien heikosta työllisten määrästä palveluissa. Toisaalta – vaikka muutos on tällä sektorilla ollut suuri – se lähes mahtuu virhemarginaaliin. Osin muutos voi liittyä kuntien taloudelliseen tilanteeseen ja/tai eläköitymiseen. Välillisesti näillä tekijöillä puolestaan voi olla yhteys viime aikojen suhdannetilanteeseen. Suhdanneen ennusteissa emme kuitenkaan pysty muutosten syitä selittämään.

Miltä työllisyys sitten näyttäisi palvelusektorilla vuosina 2013 ja 2014? Työllisyyden teollisuuteen läheisesti kytkeytyvissä palveluissa voi odottaa hiukan laskevan ainakin vuonna 2013. Kuluttajien reaalityöjen heikko kehitys puolestaan viittaa siihen, ettei kaupan työllisyys enää juuri kasvaisi. Terveystalouden viime kuukausien heikot työllisyysluvut selittävät suuren osan alkuvuoden heikosta työllisyydestä palveluissa. Arvioimme, että muutokset eivät terveystalouden työllisyydessä ole yhtä negatiivisia vuositasolla 2013 tai vuonna 2014. Toisaalta terveystaloudessa ei voi odottaa mitään merkittävää työllisyyden kasvuakaan.

Kaiken kaikkiaan työllisyysnäkymät palveluissa ovat heikentyneet niin, että työllisten määrä vuonna 2013 laskee hiukan (-10 000). Vuonna 2014 työllisten määrä palveluissa kasvaa (+ 10 000) ja palautuu siis entiselle tasolle. Vaikka työllisyyden muutokset palveluissa (+/- 10 000) ovat merkittäviä, ne ovat kuitenkin hyvin pieniä muutoksia ottaen huomioon palvelusektorin suuren työllisten volyymin.

Kuviot 2.8 -2.10 Työlliset päätoimialoittain vuosina 2005-2012 sekä ennuste vuosille 2013 ja 2014

3. TYÖVOIMAN TARJONTA

Talouden rakennemuutos - ja suuret ikäluokat eläköityvät

Työikäinen, 15–74-vuotias väestö kasvaa edelleen, mutta 15–64-vuotiaiden määrä vähenee suurten ikäluokkien ylittäessä 65-vuoden iän. Vuodesta 2010 vuoteen 2012, 15–74-vuotias työikäinen väestö kasvoi noin 30 000 hengellä, mutta 15–64-vuotiaiden määrä väheni noin 30 000 hengellä.

Vuonna 2008 työllisyys oli korkeimmillaan. Sen jälkeen talouskriisin ja talouden rakennemuutoksen seurauksena vuonna 2012 työssäkäyviä oli 48 000 vähemmän ja työttömiä 35 000 enemmän kuin vuonna 2008.

Työvoiman tarjonta, eli työllisten ja työttömien määrä yhteensä, oli 13 000 henkilöä pienempi kuin vuonna 2008.

Meneillään on talouden rakennemuutos, joka vaikuttaa kaikkialla työmarkkinoihin ja työelämään. Työpaikkoja on vuoden 2008 jälkeen menetetty eniten teollisuudessa sekä rakentamisen ja kaupan toimialoilla. Työpaikkamenetyksiä korvasi palvelualojen kasvu, etenkin informaatio-, rahoitus- ja liike-elämän palvelut sekä hyvinvointipalvelut. Vuoden 2013 ensimmäisen neljänneksellä työllisyys edelleen heikentyi ja työttömyys kasvoi.

Taulukko 3.1 Työikäinen väestö, työvoima, työlliset ja työttömät 2008 – 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Työikäinen väestö (15 -74-vuotiaat)	4 004	4 025	4 043	4 059	4 075
		+ 21	+18	+16	+16
Työikäinen väestö (15 - 64-vuotiaat)	3 536	3 547	3 555	3 539	3 524
		+ 11	+ 8	- 16	- 15
Työvoima (15 - 74-vuotiaat)	2 703	2 678	2 672	2 682	2 690
		- 25	- 6	+ 10	+ 8
- Työlliset	2 531	2 457	2 447	2 474	2 483
		- 74	- 10	+ 27	+ 10
- Työttömät	172	221	224	209	207
		+ 49	+ 3	- 15	- 2

lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus

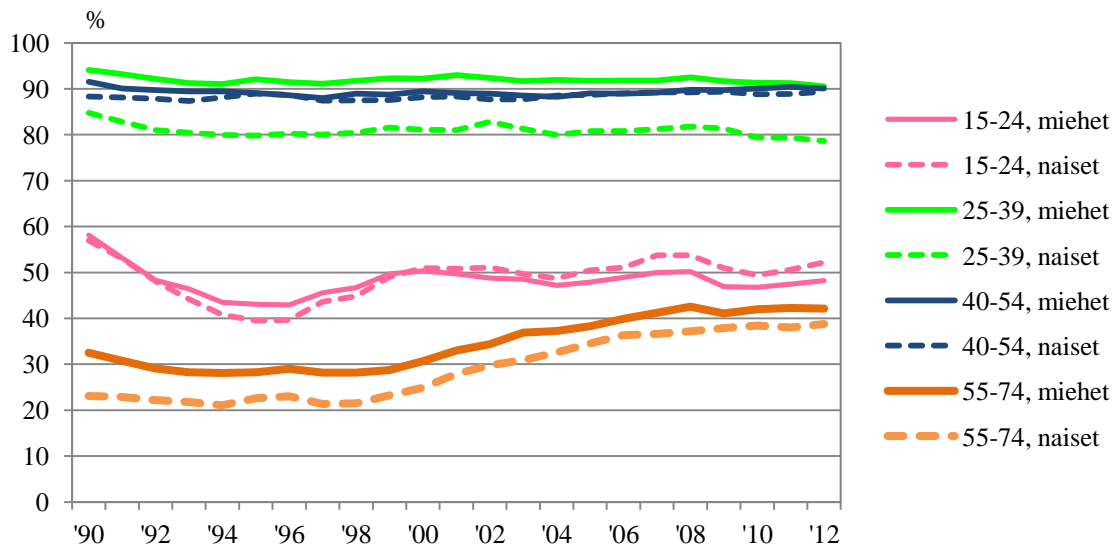
Iäkkäiden työhönosallistuvuus kasvaa

Sekä 15–64- että 15–74-vuotiaasta väestöstä työvoimaan kuuluvien osuus pysyi vuosina 2010–2012 samalla tasolla, naisten työvoimaosuuksien noustessa ja miesten laskiessa.

Ns. suurilla ikäluokilla (vuosina 1945–1949 syntyneet) on koko elinuransa ollut merkittävä vaikutus työvoimakehitykseen: tänä ja ensi vuonna nämä ikäluokat ovat 64–69-vuotiaita ja siirtymässä eläkkeelle. He ovat olleet edelläkävijöitä työmarkkinoilla sillä tavalla, että heidän ja heitä nuorempien työvoimaosuudet ovat koko elinkaarella olleet korkeampia kuin edeltävien sukupolvien.

Työvoimaosuudet ovat kasvaneet 55–74-vuotiaiden ikäryhmässä. Työvoimaosuudet ja työllisyysasteet ovat vähentyneet 'parhaassa työiässä' eli 25–44-vuotiaiden ryhmässä miehillä ja naisilla, viime vuosina ja verrattuna 90-luvun alun lamaa edeltäneeseen aikaan. Näissä ikäluokissa on työvoimareservejä, sekä naisten, mutta erityisesti miesten osalta; tämä ilmenee myös verrattaessa Suomea muihin EU-maihin.

Kuvio 3.1 Työvoimaosuudet ikäryhmittäin sukupuolen mukaan vuosina 1990 -2012

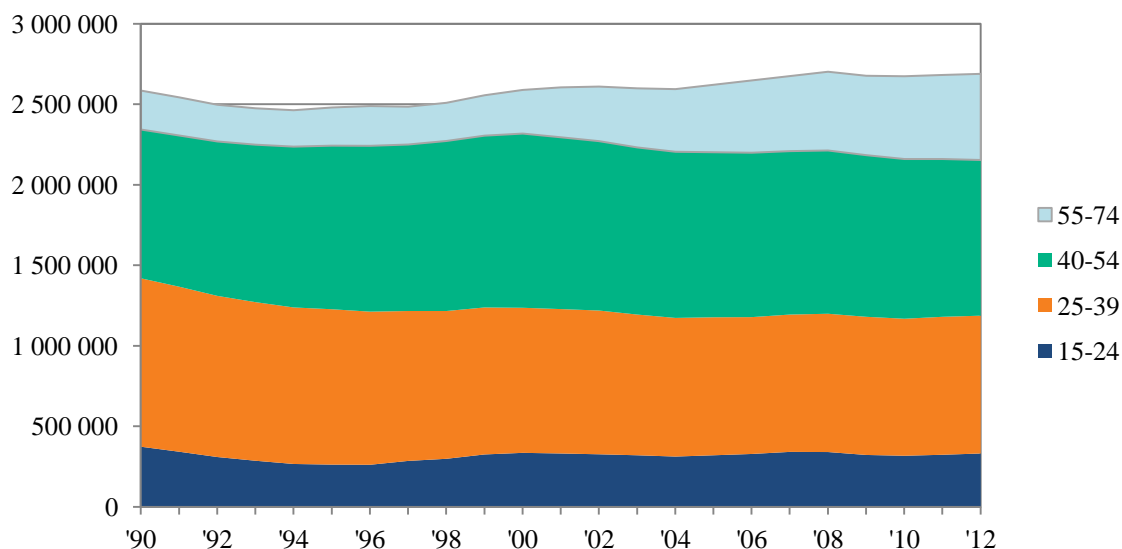

Nuorista, 15 – 19-vuotiaista melkein viidesosa ja 20–24-vuotiaista yli puolet on työllisiä työvoimatutkimuksen mukaan. Rekisteripohjaisen työssäkäyntitilaston mukaan yli puolet opiskelijoista tekee vähintään osa-aikatyötä opintojensa ohessa². Mutta työn ja koulutuksen ulkopuolella on noin 40 000 sellaista alle 29-vuotiaista nuorta, joilla on pelkkä perusopetuspohja³. Nuorten työttömyys alkoi kasvaa syksyllä 2008. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013:n⁴ mukaisesti jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta.

² Markus Rapo/Tilastokeskus, Tieto&trendit 2/2013: Työuria pidennettävä etenkin keskeltä

³ Pekka Myrskylä, Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella.

⁴ Nuorten yhteiskuntatakuu 2013, TEM raportteja 8/2013

Kuvio 3.2 Työvoima ikäryhmittäin vuodesta 1990 - 2012

Maahanmuutto kasvanut

- Nettomaahanmuutto vuosina 2011 ja 2012 ylitti 15 000 henkeä.⁵ Pääasiallinen peruste maahanmuutolle Suomeen ovat erilaiset perhesyyt, kuten perheen yhdistäminen. Työperusteisen muuton osuus maahanmuuton kokonaisuudessa on, suhdanteista riippuen 5–10 %. Työperusteista maahanmuuttoa Suomessa kuvaavat seuraavat piirteet: kyse on enemmän tai vähemmän tilapäisestä Suomessa työssä käynnistä. Työhön tullaan lähinnä Virosta ja Venäjältä. Toiseksi, työntekijät eivät ole yleensä kovin korkeasti koulutettuja, kyse on usein rakennus-, palvelu-, kuljetus- ja maatalousalojen töistä. Työntekijät keskittyvät eteläiseen Suomeen. Rakennusallalla työntekijät ovat usein ns. lähetettyjä työntekijöitä, ts. ei Suomeen sijoitunutta työnantajaa, eikä verojakaan yleensä makseta Suomeen.

Suomessa työskentelevistä ulkomaalaisista ei ole yhtenäisiä tilastotietoja. EU- ja ETA-kansalaisten työntekoa ei tilastoida lainkaan. Ulkomaalaisten määrän on arvioitu vuonna 2011 jakautuneen seuraavasti:

- EU-kansalaisia	n. 50 000 – 100 000 (Viron ja Itä-Euroopan maista)
- Viisumi/viisumivapaus	n. 14 000 (puutarha-/marjanpoimijoita, autonkuljettajia)
- Tavallinen oleskelulupa	n. 3000 (asiantuntijoita, taiteilijoita, 'huippuosajia')
- Työntekijän oleskelulupa	n. 7000 (rakennus-, ravintola- ja palvelualan) työntekijöitä)
- Elinkeinoharjoittajan oleskelulupa	n. 300 (ammatin ja elinkeinon harjoittajia)
Yhteensä	75 000 – 125 000

⁵ Olli Sorainen : Työperusteinen maahanmuutto ja työlupajärjestelmä Suomessa. OIKEUS 2012(41)

Työvoimaennuste 2013 – 2014: työvoima kasvaa hieman ensi vuonna

Työvoimaennusteen 2013–2014 pohjana on Tilastokeskuksen syyskuussa 2012 laatima väestöennuste. Ennusteessa vuosittaisen maahanmuuton enemmyydeksi on arvioitu vuosittain 17 000 henkilöä muuttovoittoa Suomelle koko ennustekauden ajan.

Ikäryhmittäisessä työhön osallistuvuudessa ei oleteta suuria muutoksia, vain hienoista nousua, koska työvoiman kysynnän ei oleteta kasvavan merkittävästi vielä tänä tai ensi vuonna. Työvoiman tarjonta arvioidaan säilyvän tänä vuonna samalla tasolla kuin viime vuonna. Ensi vuonna työvoima kasvaisi noin 4 000 henkilöllä.

15–64-vuotiaan väestön, sekä miesten että naisten, työvoimaosuus kasvaa hieman 2012–2014. Sen sijaan 15–74-vuotiaan väestön työvoimaosuus hieman vähenee suurten ikäluokkien siirtyessä vanhimpiin ikäluokkiin (joissa työvoimaosuudet ovat matalia).

Taulukko 3.2 Työvoima ja työvoimaosuus 2012 ja ennuste vuosille 2013 ja 2014

MS	Työvoimaosuus; %			Työvoima, 1 000 h.			Työvoimamuutokset, 1 000 h.	
	2012	2013e	2014e	2012	2013e	2014e	2012 - 2013e	2013e-2014e
15-24	50,1	50,8	51,5	331	334	336	+ 3	+ 2
25-54	87,3	87,4	87,6	1825	1824	1829	0	+ 5
55-74	40,4	39,6	39,1*	535	532	529	- 3	- 2
15-64	74,8	75,1	75,5	2 637	2 633	2 634	- 4	+ 1
15-74	66,0	65,8	65,8	2 690	2 690	2 694	0	+ 4

Miehet	Työvoimaosuus; %			Työvoima, 1 000 h.			Työvoimamuutokset, 1 000 h.	
	2012	2013e	2014e	2012	2013e	2014e	2012 - 2013e	2013e-2014e
15-24	48,1	48,8	49,4	162	164	164	+ 2	0
25-54	90,4	90,5	90,7	962	962	965	+ 1	+ 3
55-74	42,1	41,4	40,8*	269	268	267	- 1	- 1
15-64	76,3	76,5	76,9	1 359	1 358	1 359	- 1	+ 1
15-74	68,3	68,1	68,1	1 393	1 394	1 397	+ 1	+ 2

Naiset	Työvoimaosuus; %			Työvoima, 1 000 h.			Työvoimamuutokset, 1 000 h.	
	2012	2013e	2014e	2012	2013e	2014e	2012 - 2013e	2013e-2014e
15-24	52,2	52,8	53,8	169	170	172	+ 1	+ 2
25-54	84,1	84,2	84,4	863	862	863	- 1	+ 2
55-74	38,8	38,0	37,4*	266	264	262	- 2	- 1
15-64	73,4	73,6	74,0	1 278	1 275	1 275	- 3	+ 1
15-74	63,8	63,5	63,5	1 297	1 295	1 297	- 2	+ 2

*) 5-vuotisikäryhmittäiset työvoimaosuudet nousevat ennustejaksolla, mutta väestön painopisteen siirtyessä vanhimpiin ikäluokkiin, koko ryhmän työvoimaosuus pienenee.

4. TYÖVOIMATASE

Alla olevaan työvoimatasetaulukkaan on koottu ennusteen keskeiset luvut. Työikäisen väestön määrä perustuu Tilastokeskuksen väestöennusteeseen. Työvoiman määrää 2013–2014 kuvaavat luvut perustuvat luvussa 3 esitettyyn työvoiman tarjonnan ennusteeseen. Ikäryhmittäisessä työhön osallistuvuudessa ei oleteta suuria muutoksia, koska työvoiman kysynnän ei oleteta kasvavan merkittävästi vielä tänä tai ensi vuonna. Työvoiman tarjonnan ennustetaan pysyvän vuonna 2013 samalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2014 ennustamme työvoiman tarjonnan kasvavan hieman (+ 4 000).

Työvoiman kysyntää eli työllisten määrän kehitystä vuosina 2013–2014 koko kansantalouden tasolla sekä päätoimialoilla eli teollisuudessa, rakentamisessa ja palveluissa on arvioitu luvussa 2. Ennustemme mukaan työvoiman kysyntä heikkenee tänä vuonna yhteensä noin 19 000 hengellä. Kuluvan vuoden heikkoon työvoiman kysyntään vaikuttaa paitsi tälle vuodelle ennustettu hyvin vaatimaton talouskasvu, myös se, että viime vuoden lopun negatiivinen BKT:n muutos näkyy työvoiman kysynnässä juuri tämän vuoden aikana. Vuonna 2014 ennustamme työvoiman kysynnän kasvavan hiukan, noin 5000 hengellä. Arvio perustuu oletukseen, että tämän vuoden lopulle ennustettu vinnin ja sitä kautta myös muiden toimialojen elpyminen alkaisi näkyä työllisyydessä vuoden 2014 toisella puoliskolla.

Arvioimme, että teollisuuden osalta työllisyyden kohenemista joudutaan odottamaan vuoteen 2015. Toisaalta teollisuuden työllisyys ei kuitenkaan ole romahtamassa – ennustettu työllisyyden lasku on kuitenkin paljon pienempää kuin mitä nähtiin vuosina 2009–2010. Rakentamisen osalta työvoiman kysyntä pysyy melko vakaana. Viime aikoina työllisyys on rakentamisessa pysynyt kohtuullisen hyvänä. Koska kuitenkin monet rakentamisen ennakoivat indikaattorit ovat olleet heikkoja, ennustamme pientä työllisyyden laskua myös rakentamiseen. Työllisyys heikkenee myös palveluissa noin 10 000 hengellä. Koko palvelusektorin (tässä ml. kauppa) suuren volyymin huomioon ottaen muutos on kuitenkin pieni. Vuonna 2014 ennustamme palveluiden työllisyyden palautuvan aiemmalle tasolleen.

Työvoimatase (taseen luvut tuhansia)

Tase-erä					Ennuste 2013-2014			
	2010	2011	2012	Muutos 2011-12	2013	2014	Muutos 2012-13	Muutos 2013-14
Työikäinen väestö 15–74	4 043	4 059	4 075	16	4 087	4 096	12	9
Työikäinen väestö 15–64	3 555	3 539	3 524	-15	3 507	3 491	-17	-16
Työvoima	2 672	2 682	2 690	8	2 690	2 694	0	4
Työlliset	2 447	2 474	2 483	9	2 464	2 469	-19	5
Alkutuotanto*	115	110	109	-1	109	107	0	-2
Teollisuus**	388	384	382	-2	375	373	-7	-2
Rakennustoiminta	172	176	175	-1	173	173	-2	0
Palveluelinkeinot	1 760	1 792	1 806	14	1 796	1 806	-10	10
Tuntematon	12	11	11	0	11	10	0	-1
Työllisyysaste, %	67,8	68,6	69,0	0,4	68,8	69,2	-0,2	0,5
Työttömät	224	209	207	-2,0	226	225	19	-1
Työttömyysaste, %	8,4	7,8	7,7	-0,1	8,4	8,4	0,7	0,0
Työttömät työnhakijat	265	244	253	9	290	286	37	-4

Lähteet: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja TEM työnvälitystilasto

* Ml. kaivostoiminta ja louhinta

** Ml. Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto

Tasetaulukosta näkyvät myös ennusteet työllisyys- ja työttömyysasteille. Työllisyysaste laskee tänä vuonna hiukan (on 68,8 %), mutta kasvaa taas vähän vuonna 2014 (69,2 %). Työttömyysasteen ennustamme nousevan 8,4 prosenttiin vuonna 2013. Vuonna 2014 työttömyysaste pysyy samalla tasolla. Tämä selittyy sillä, että vaikka ennustamme työvoiman kysynnän hiukan kasvavan (+ 5000), myös työvoiman tarjonta kasvaa hiukan (+4 000). Toisin sanoen kysynnän pieni kasvu ei vielä riitä alentamaan työttömyysastetta vuonna 2014.

Työttömien määrä vuonna 2013 kasvaa saman verran kuin työvoiman kysyntä ennusteessamme vähenee eli 19 000 hengellä – työvoiman tarjonnan pysyessä ennallaan. Vuonna 2014 työttömien määrä ei juuri muutu (-1 000). Ennusteessamme on arvioitu myös työttömien työnhakijoiden (TEM) määrää. Näitä arvioita sekä työttömyyden rakennetta on kuvattu luvussa 5. Työttömien työnhakijoiden määrä tänä vuonna kasvaa enemmän (+ 37 000) kuin työttömien määrä tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa (+ 19 000), osin myös erilaisten etuuksien muutosten ja tilastomääritelmien muutoksen vuoksi. Myös työttömyyden rakenne muuttuu jonkin verran.

5. TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE

Sekä Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukainen työttömyys että TEM:n rekisteripohjaisiin tietoihin perustuva työttömyys on vuoden 2012 toisella puoliskolla lähtenyt selvään kasvuun.⁶ TEM:n tilastoissa työttömyyden kasvu on ollut jyrkempää 2012–2013 vuosien vaihteessa kuin Tilastokeskuksella. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitysrekisterissä työttömiä on lähes 20 prosenttia enemmän kuin Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa. Tilastokeskuksen ja TEM:n työttömyyksien ero on jonkin verran vaihdellut. Tällä hetkellä työttömien määrien erot näissä eri tilastoissa ovat taas kasvamassa.

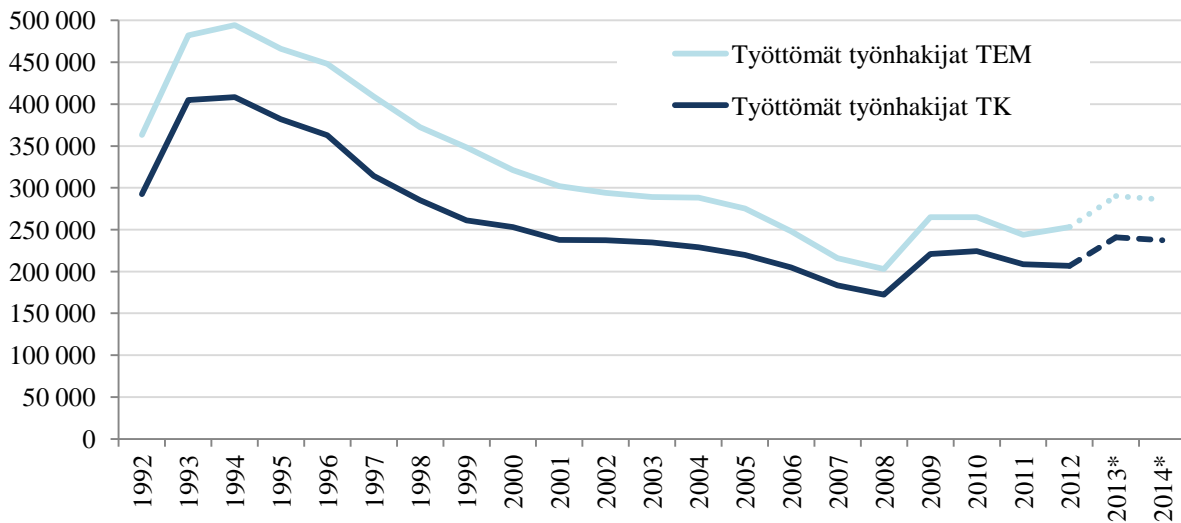
TEM:n lukujen suurempaa kasvua voi osittain selittää se, että työmarkkinatuen tarveharkinta poistui 1.1.2013, jolloin osa niistä henkilöistä, jotka aiemmin ovat jättäneet ilmoittautumatta työttömiksi työnhakijoiksi tietäen, etteivät olisi olleet oikeutettuja työmarkkinatukeen, on nyt mahdollisesti ilmoittautunut työttömiksi työnhakijoiksi. KELA:n⁷ mukaan noin 3 500 henkilöä sai hylätyn työmarkkinatukipäätöksen vuonna 2011. Osa heistä sekä osa niistä henkilöistä, jotka eivät ole tukea hakeneetkaan puolison suurien tulojen vuoksi, tulee siirtymään työmarkkinatuen piiriin, joten luku voi olla isompikin. Toinen samaan suuntaan mahdollisesti vaikuttava tekijä on se, että työttömän työnhakijan määritelmästä on poistunut ikää, työkykyä ja työmarkkinoiden käytettävissä oloa koskevat vaatimuksen, jolloin potentiaalisesti työttömien työnhakijoiden ryhmä on entistä suurempi.

Tilastokeskuksen työttömyyden määrittämiseen kuuluu eräänä osana työnhaun aktiivisuus, joten muutokset tässä työnhaun aktiivisuudessa vaikuttavat työttömien määriin. Jos työttömän henkilön työnhakuaktiivisuus on hiipunut, vaikka hän on edelleen vailla työtä, määritellään hänet Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa työvoiman ulkopuolelle kuuluvaksi. Työttömien määrän ripeä kasvu työvoimatutkimuksessa viittaa siihen, että työtä vailla olevat henkilöt ovat olleet aktiivisia työnhakijoita. Kun heikko työllisyystilanne jatkuu pitkään, tulee työnhakuaktiivisuus todennäköisesti vähenemään. Tämä taas pienentää Tilastokeskuksen määrittämisen mukaista työttömyyttä, mistä voi johtua kehityssuuntien erot tällä hetkellä.

Keskeisiä asioita työttömien määrien ennusteissa ovat olleet lähiajan talouskehitys, yleinen luottamustilanne ja työvoiman kysynnän arvioitu kehitys. Työttömyyden tason muutokset ovat yleensä seuranneet em. asioiden kehitystä viiveellä. Esimerkiksi käännteet luottamusindikaattoriarvossa ja työvoiman kysynnässä ovat yleensä näkyneet työttömyydessä vasta muutamien kuukausien kuluttua (ks. luvun 2 kuvat toimialoittain). Tämänhetkisessä tilanteessa työttömyys näyttää reagoivan muihin suhdannetekijöihin lyhyemmällä viiveellä kuin aikaisemmin. Suhdanteiden parantuessa ei sen sijaan uskota, että työttömyys alkaisi nopeasti vähetä mm. työaikajouston vuoksi. Eräänä tekijänä tässä on myös se, että taloustilanteen kohetessa, ensin työtä vailla olevat aktivoituvat työnhaussa; aktivoituminen työnhaussahan merkitsee työttömyyden kasvua.

⁶ Tilastokeskuksen työvoimatutkimus tuottaa kansainvälisesti vertailukelpoista tietoa työttömyydestä, sillä nykyinen tietosisältö perustuu pääosin Euroopan unionin työvoimatutkimuksia koskeviin asetuksiin. Työvoimatutkimuksen mukaan työttömäksi määritellään henkilö, joka tutkimusviikolla on vailla työtä, on etsinyt aktiivisesti työtä viimeisen neljän viikon aikana ja voisi vastaanottaa työtä kahden viikon kuluessa.

⁷ https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38191/Nettityopapereita41_v2.pdf?sequence=3

Kuvio 5.1 Työttömät työnhakijat työnvälitystilaston ja työvoimatutkimuksen mukaan

Työttömyys tulee vuonna 2013 nousemaan vuoden 2012 tasosta. Taustalla ennusteissa ovat mm. heikot suhdannenäkymät kuluvalle vuodelle ja vain vähäinen kasvu ensi vuonna, luottamusindikaattorien (etenkin teollisuuden ja rakentamisen) alhaalla pysyttelevät arvot. Arvioimme, että työttömiä työnhakijoita tulee olemaan vuonna 2013 keskimäärin 290 000 ja vuonna 2014 keskimäärin 286 000.

Luvuissa 2 ja 3 käydään läpi kysyntä- ja tarjontaennusteita. Näiden erotuksena syntyy Tilastokeskuksen määritelmän mukainen työttömien määrän ennuste. Arvioimme, että työttömiä olisi siis vuonna 2013 keskimäärin 226 000 ja vuonna 2014 keskimäärin 225 000 (työvoimatase, luku 4).

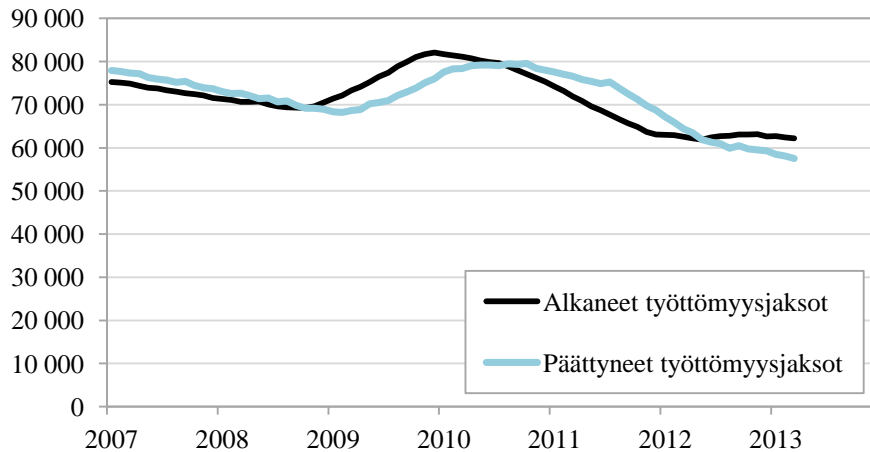
	2011	2012	2013*	2014*
Työttömät työnhakijat TK	209 000	207 000	226 000	225 000
Työttömät työnhakijat TEM	244 000	253 000	290 000	286 000
Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat	30 000	32 000	39 000	36 000
Yli 50-v työttömät	94 000	97 000	115 000	120 000
Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleet	57 000	61 000	72 000	77 000

*ennuste

Miesten työttömyys on vuonna 2012 ja vuoden 2013 alussa kasvanut enemmän kuin naisten työttömyys, kehitystrendin oletetaan jatkuvan, sillä työllisyys alenee perinteisillä miesten aloilla kuten teollisuudessa. Toisaalta myös naisvaltaiselle palvelualalle ennustamme työllisyyden laskua.

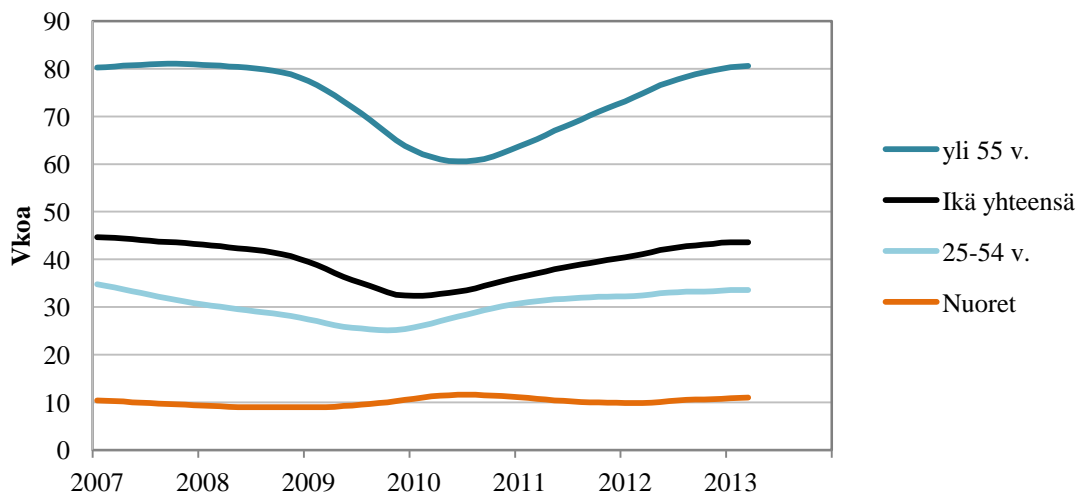
Työttömyyden tasoon vaikuttaa sekä työttömyyden dynamiikka (alkaneiden ja päätyneiden työttömyyksien määrä) ja työttömyysjaksojen kestojen muuttuminen. TEM:n tilastot osoittavat, että alkaneiden työttömyyksien määrän noin kaksi vuotta kestänyt lasku taittui vuoden 2012 alkupuolella ja hiukan tämän jälkeen alkaneiden työttömyyksien määrä ylitti päätyneiden työttömyyksien määrän.

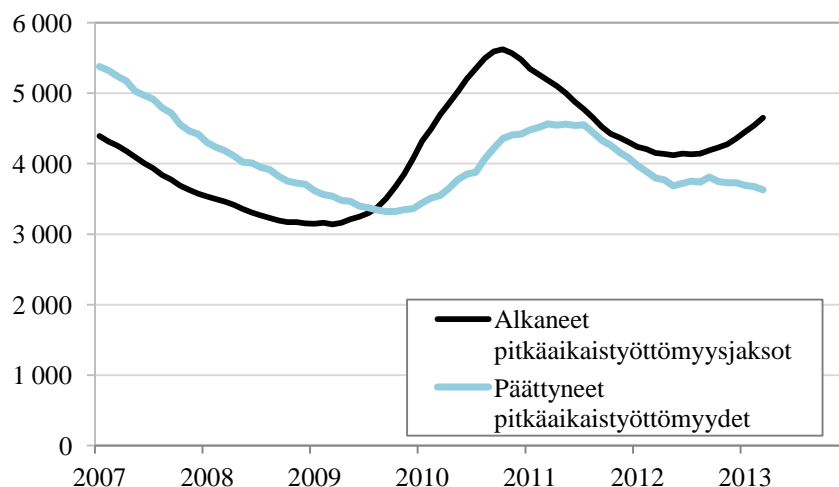

Kuvio 5.2 Alkaneet ja päättyneet työttömyysjaksot

Työttömyyden keskimääräinen kesto on myös pidentymässä koko ajan. Viimeisimmissä tilastoissa työttömyyden keskimääräisen keston trendi oli noin 44 viikkoa. Keston uskotaan tänä ja ensi vuonna jatkavan pidentymistään. Keskimääräisen työttömyyden kesto pidentää etenkin yli 55-vuotiaiden työttömyysjaksojen kasvanut pituus, joka on tällä hetkellä noin 81 viikkoa.

Työttömyyden keskim. kesto viikkoina, liukuva keskiarvo 12 kk				
	Ikä yhteensä	Nuoret	25-54-v.	yli 55 v.
2012/Q1	40,8	9,8	32,3	74,0
2013/Q1	43,6	10,9	33,6	80,5

Kuvio 5.3 Työttömyyden keskimääräinen kesto viikkoina (liukuva keskiarvo)

Kuvio 5.4 Alkaneiden ja päättäneiden pitkäaikaistyöttömyyksien määrä kuukaudessa

Vuoden 2012 aikana ja vuoden 2013 alussa pitkäaikaistyöttömyys on jatkanut kasvuaan. Yleinen työttömyyden kasvu heijastuu yleensä pitkäaikaistyöttömyyteen vuoden viiveellä määritelmänsä vuoksi. Nyt kuitenkin alkaneiden ja päättäneiden pitkäaikaistyöttömyyksien määrien kehitystrendit ovat muuttuneet jo jonkin aikaa epäedullisempaan suuntaan: alkaneiden pitkäaikaistyöttömyyksien määrän lasku on taittunut ja lähtenyt nousuun, ja päättäneiden pitkäaikaistyöttömyyksien määrä on pysynyt ennallaan. Arvioimme, että vuoden 2013 lopussa yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita on noin 72 000. Vuonna 2014 arvioimme, että luku kasvaa vielä hieman heikon taloudellisen kehityksen vuoksi noin 77 000:een.

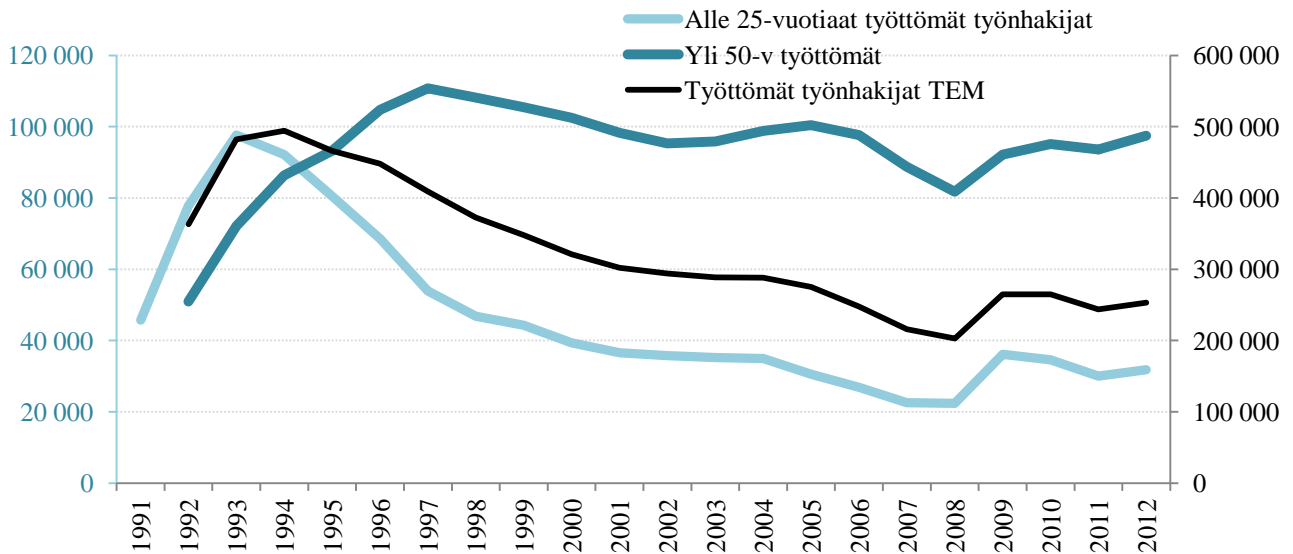
Nuoret ja ikääntyneet

Nuoria työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin 38 000. Kun verrataan kuukauden lukuja aina vuoden takaiseen vastaavaan aikaan, on nuorten työttömyydessä ollut kasvua jo vuoden 2012 alkupuoliskolta ja nuorten työttömien määrän kasvu kiihtyi vuoden 2012–2013 vaihteessa. Nuorten työttömyyden kasvu ennustaa jossain määrin kokonaistyöttömyyden nousua.

Nuorten työttömyysjaksot ovat kuitenkin lyhyitä, keskimäärin 11 viikkoa vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä, vaikka kasvua on noin viikon verran vuoden 2012 ensimmäisestä neljänneksestä.

Arvioimme, että nuoria työttömiä työnhakijoita on vuonna 2013 keskimäärin 39 000 ja vuonna 2014 keskimäärin 36 000.

TEM:n vastuulla oleva Nuorisotakuu-ohjelma tuli voimaan vuoden 2013 alusta. Nuorisotakuun lupaus on tarjota alle 25-vuotiaille sekä alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille koulutus-, työkokeilu-, työpaja- tai työpaikka kolmen kuukauden sisällä työttömäksi ilmoittautumisesta. Ohjelman vaikutukset eivät täysin näy vielä vuoden 2013 aikana huonon suhdannetilanteen vuoksi, mutta se voi hillitä nuorisotyöttömyyden kasvua entisestään. On oletettavaa, että ohjelman vaikutuksesta nuoria päätyy pikemminkin koulutukseen kuin työttömäksi.

Kuvio 5.5 Työttömät työnhakijat ja heistä nuoret ja yli 50-vuotiaat

Ikääntyneiden eli yli 50-vuotiaiden työttömyys on ollut korkea jo pitkään ja ikääntyneiden työttömien työnhakijoiden määrä on pysytellyt samalla tasolla 1990-luvun lopulta lähtien lukuun ottamatta vuoden 2008 notkahdusta (kuvio yllä). Kuitenkin ikääntyneiden ryhmän sisällä 55–59-vuotiaiden työttömien määrä on laskenut ja 60 vuotta täyttäneiden kasvanut. Jatkossa etenkin 60 vuotta täyttäneiden työttömyys kasvaa.⁸

Työelämässä pysytään kuitenkin entistä pidempään ja yleistä eläköitymisikää alentaa työkyvyttömyyseläkkeelle jäänti.

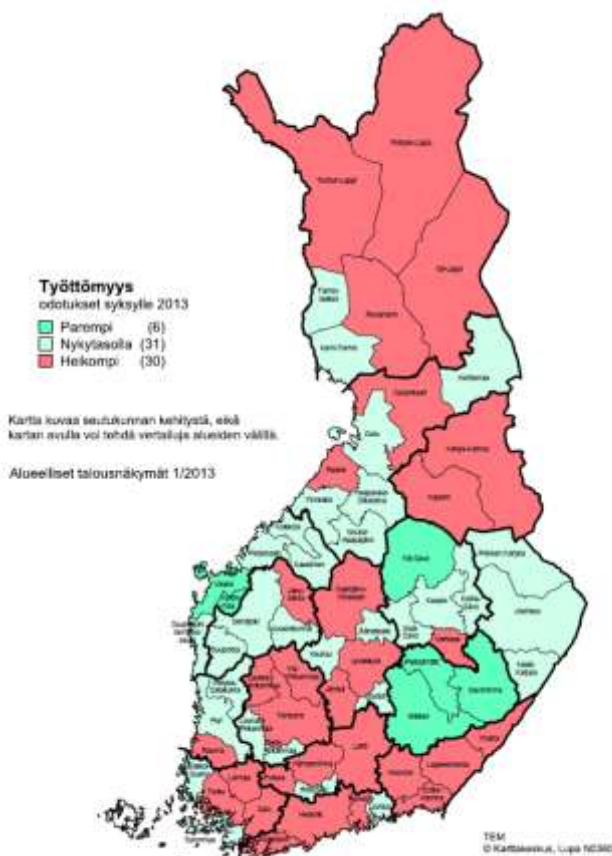
Arvioimme, että vuonna 2013 yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on 115 000 ja vuonna 2014 keskimäärin 120 000.

⁸ <http://www.tem.fi/index.phtml?C=109574&s=5266&xmid=4913>

Tilanne alueilla

Työttömyystilanne on vuoden 2012 aikana ollut vaikein itäisessä Suomessa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa, missä työttömyysaste on ollut 11 prosentin tuntumassa. Vuoden 2013 alkupuoliskolla tilanne on ollut vaikein Lapissa. Suhteellisesti vähiten työttömyyttä on vuonna 2012 ollut Uudellamaalla ja Pohjanmaalla, (työttömyysaste noin 6 prosenttia).

Keväällä 2013 ELY -alueilta kootut näkemykset⁹ työttömyystilanteen kehityksestä osoittavat, että suurin osa alueista ennustaa työttömyystilanteen heikentyvän tänä vuonna. Uskoa työttömyyden pienenemiseen on vielä itäisessä Suomessa sekä Vaasan alueella. Työttömyystilanteen ennustetaan heikkenevän Uudellamaalla, Kaakkois-Suomessa, Pirkanmaalla ja Lapissa. Näkemykset työttömyystilanteen kehityksestä ovat jonkin verran heikentyneet viime syksystä, jolloin vielä suurin osa uskoi työttömyystilanteen pysyvän ennallaan.

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto

Viimeisten työnantajahaastattelujen tietojen mukaan on työvoimaa hakeneista toimipaikoista keskimäärin noin 31 prosenttia kokenut vaikeuksia löytää työvoimaa. Yleisimpiä rekrytointiongelmia ovat olleet Suomen etelä- ja länsiosissa: Satakunnassa, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Keskimääräistä harvinaisempia ovat rekrytointiongelmia olleet Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa.

Alueilta saadut näkemykset¹⁰ työvoiman saatavuustilanteen kehityksestä vaihtelevat. Tulevan 12 kuukauden aikana rekrytointiongelmien arvioidaan lisääntyvän Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Pohjanmaalla. Vastaavasti Uudellamaalla, Kaakkois-Suomessa ja Pirkanmaalla rekrytointiongelmien ennustetaan hieman helpottavan. Rekrytointiongelmilla ja alueen työttömyystilanteella on yhteys toisiinsa. Niillä alueilla, jolla työvoiman saatavuustilanteen ennustetaan paranevan, ennustetaan vastaavasti työttömyystilanteen heikentymistä ja päinvastoin.

⁹ Alueelliset talousnäkymät 1/2013.

¹⁰ Alueelliset talousnäkymät 1/2013.

Alueiden näkemykset työvoiman saatavuus- tilanteen kehityksestä, kevät 2013	Työvoiman saatavuusongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus työvoimaa hakeneista 2012	
	KAIKKI 31	
	ELY-KESKUS	
	Uusimaa	35
	Satakunta	33
	Pohjois-Savo	33
	Varsinais-Suomi	33
	Etelä-Savo	31
	Lappi	30
	Keski-Suomi	30
	Pirkanmaa	30
	Pohjanmaa	29
	Häme	29
	Pohjois-Karjala	29
	Kaakkois-Suomi	28
	Etelä-Pohjanmaa	28
	Kainuu	26
	Pohjois-Pohjanmaa	24
	SEKTORI	
	Yks. sektori	31
	Kuntasektori	39
	Valtio	18
	Järj/Yhd/Muu	20

Tammikuussa 2013 on työ- ja elinkeinotoimistoilta kerätty näkemyksiä minkälainen työmarkkinatilanne on eri ammateissa seuraavan puolen vuoden kuluttua. Arvioituista noin 250 ammatista noin kymmenen prosenttia katsottiin kuuluvaksi sellaisiin, joissa on pulaa työvoimasta. Eniten pulaa arvioitiin puolen vuoden kuluttua olevan sairaanhoitajien ja lääkärin ammateissa. Noin 15 prosenttia ammateista katsottiin kuuluvan sellaisiin, joissa työvoimasta on ylitarjontaa. Eniten ylitarjontaa suhteessa työvoiman kysyntään arvioitiin olevan toimistotyöntekijöiden ja tietoliikenne- ja elektrooniikka-asentajien ammateissa. Tilanne oli vastaavanlainen myös syksyllä 2012.

LÄHTEINÄ KÄYTETYT TALOUSENNUSTEET

http://www.aktia.fi/c/document_library/get_file?uuid=1c562ffa-5efa-4ff3-85a5-b3022e4a362e&groupId=10143

http://www.danskebank.fi/fi-fi/tietoa-danske-bankis-ta/media/Julkaisut/Taloustaloudet/Documents/2013/Suhdanteet_rahoitusmarkkinat_maaliskuu_2013.pdf

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2013/pdf/ee1_en.pdf

<http://www.etla.fi/uutiset/maailmantalouden-kasvu-jatkuu-hitaana-suomen-bkt-kasvaa-tana-vuonna-0-3-prosenttia/>

http://www.handelsbanken.fi/shb/inet/IStartfi.nsf/Frameset?OpenView&id=Shbfi&navid=X_Tietoa_Handelsbankenista&sa=/shb/inet/icentfi.nsf/default/q1170977E2C049E74C22571300025089E?Op&endocument

<http://www.labour.fi/talouseenn/ennpdf/pten0313.pdf>

<http://research.nordeamarkets.com/en/files/Talousnakymat-03-2013-FI.pdf>

<https://www.op.fi/media/liitteet?cid=-35274&srcpl=3&srcpl=3>

http://www.ptt.fi/dokumentit/ktennuste_2013_kevat_2003130848.pdf

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/Rahapolitiikka_ja_kansainvalinen_talous/Documents/ET113.pdf

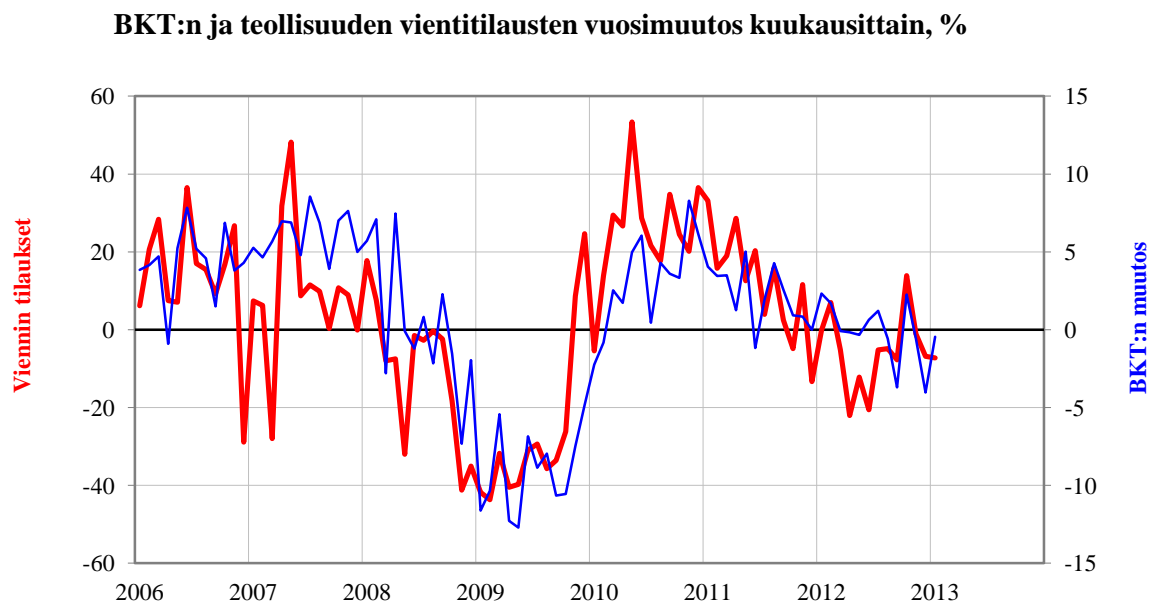
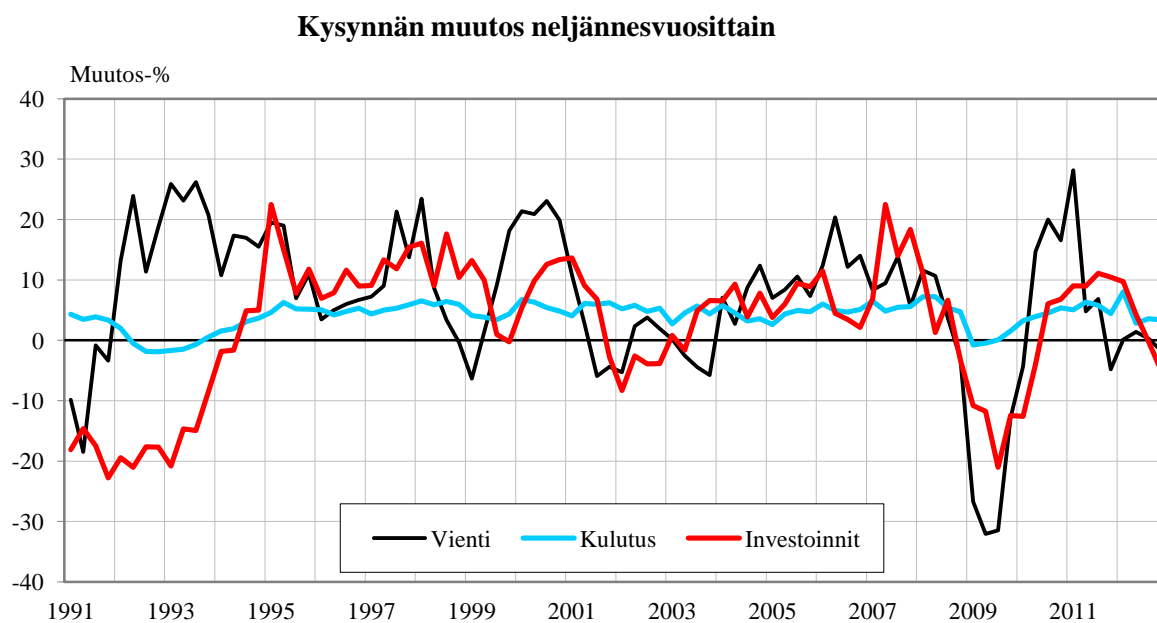
http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/talouden_nakymat/Documents/ET512_2012.pdf

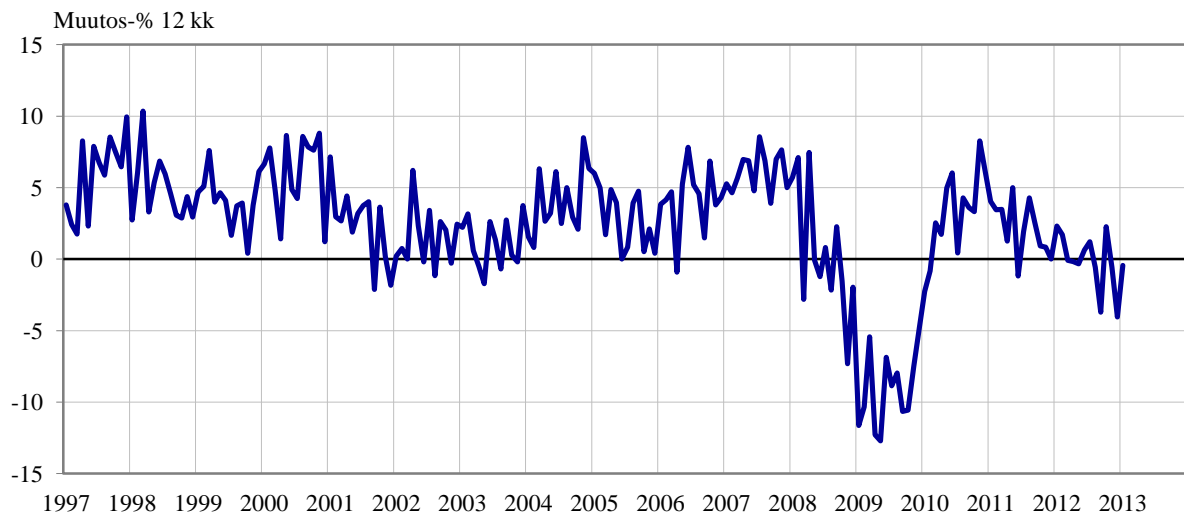
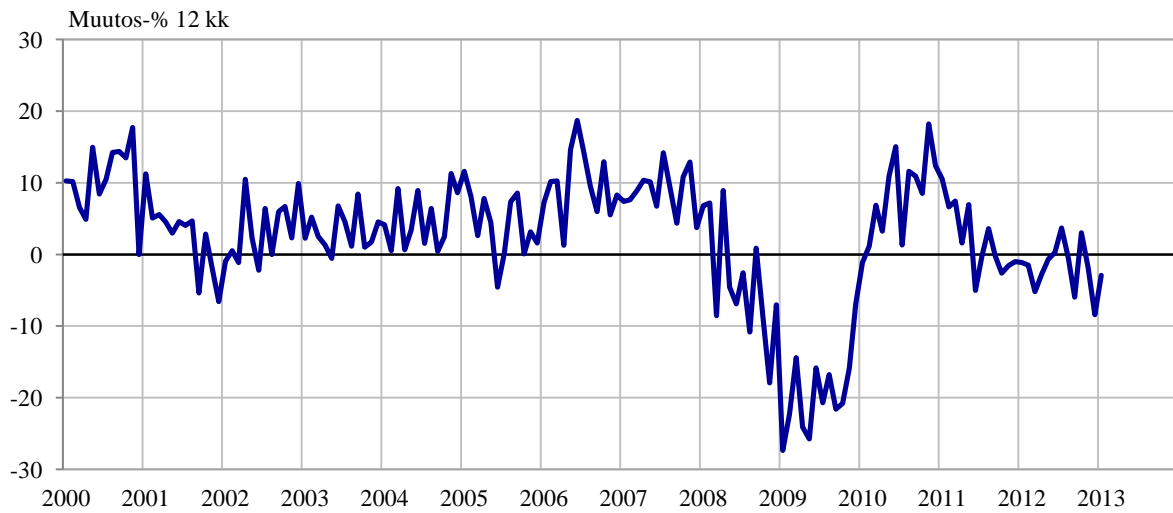
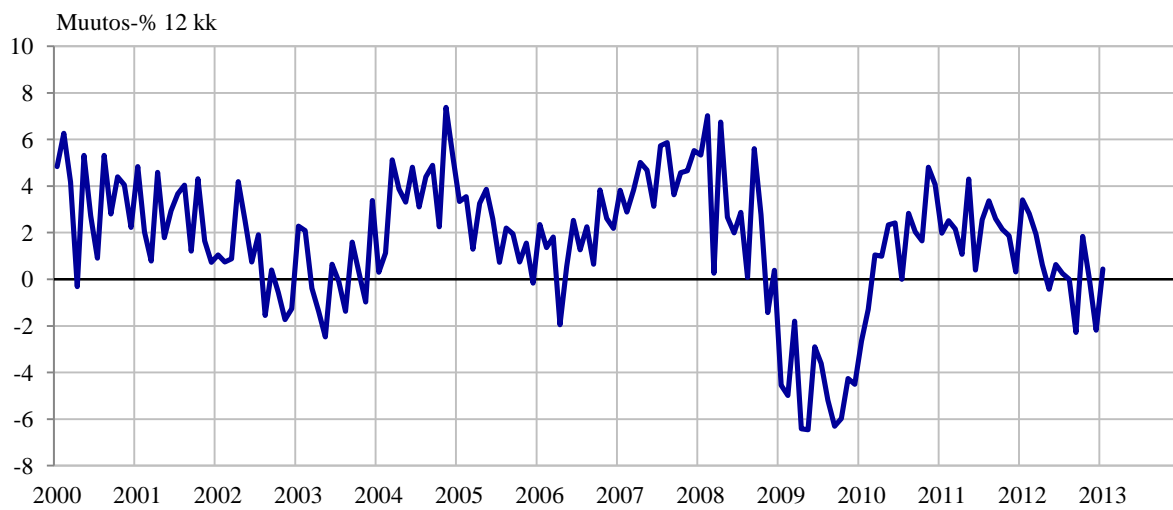
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20130327Taloud/TK_kevaet2013_SUOMI_FINAALI.pdf

LIITTEET

LIITE 1:KUVIOT

1a. Suhdannetilannetta kuvaavia indikaattoreita

Tuotannon kuukausikuvaaja 1997–2013**Tuotannon suhdannekuvaaja jalostuksessa 2000-2013****Tuotannon suhdannekuvaaja palveluissa 2000-2013**

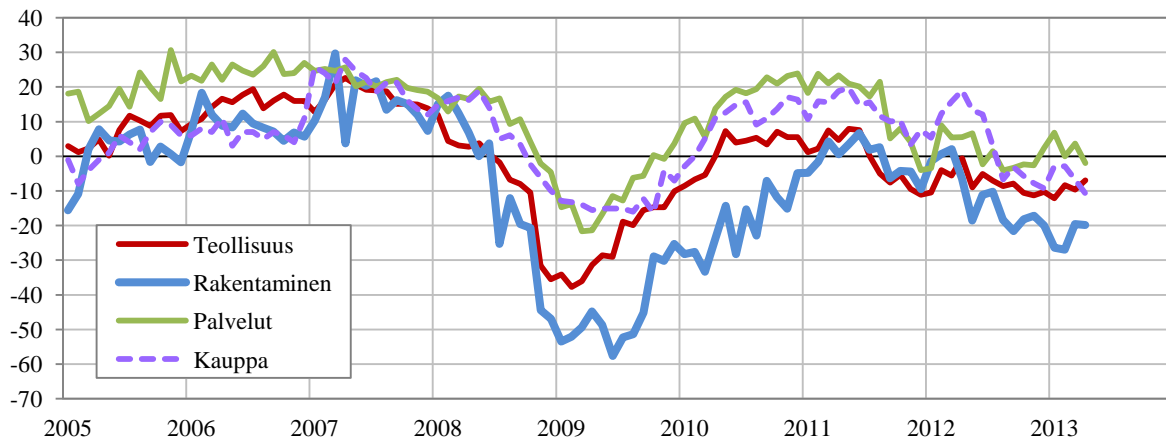

1b. Työllisyyskehitystä ennakoivia suhdanneindikaattoreita

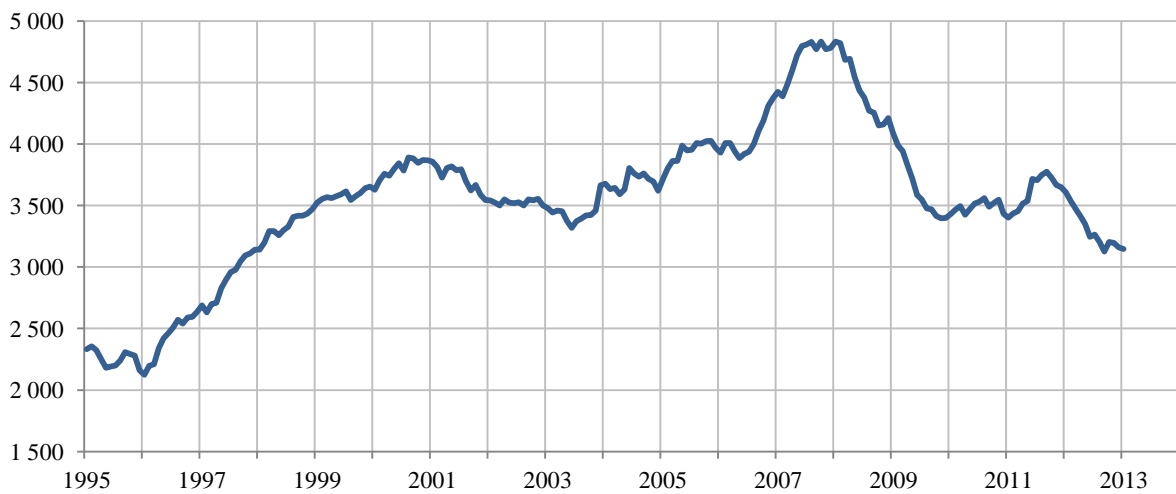
Kuluttajien luottamusindeksi talouteen ja työllisyyteen

EK:n luottamusindikaattorit toimialoittain, kausitasoitettuja saldolukuja

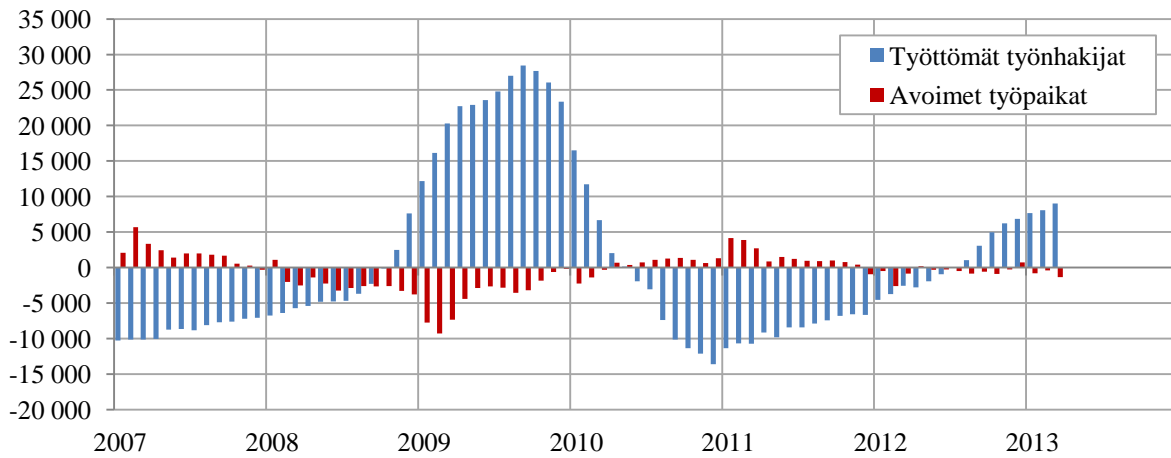

Kaikkiin rakennuksiin myönnetty rakennusluvut, liukuva keskiarvo 12 kk

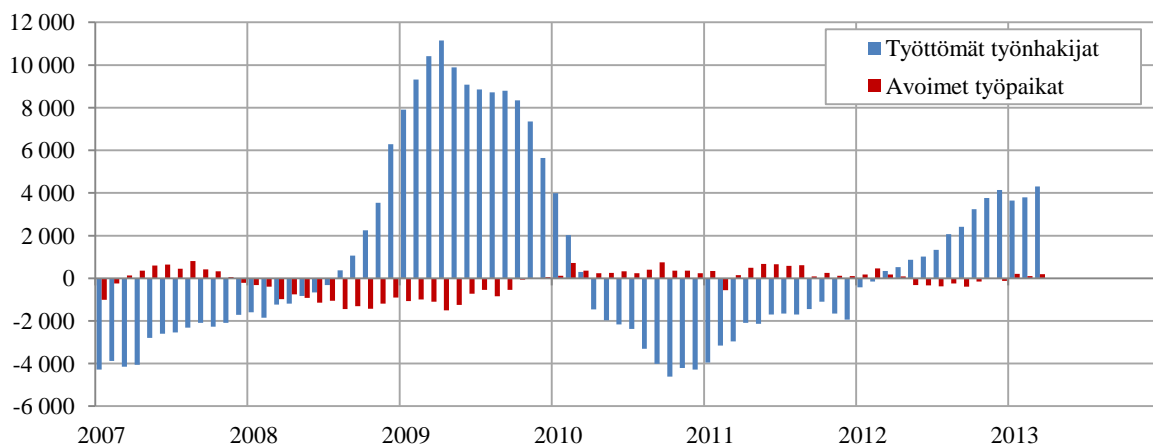

1c. Avoimet työpaikat ja työttömät ammattiryhmittäin (muutos edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen)

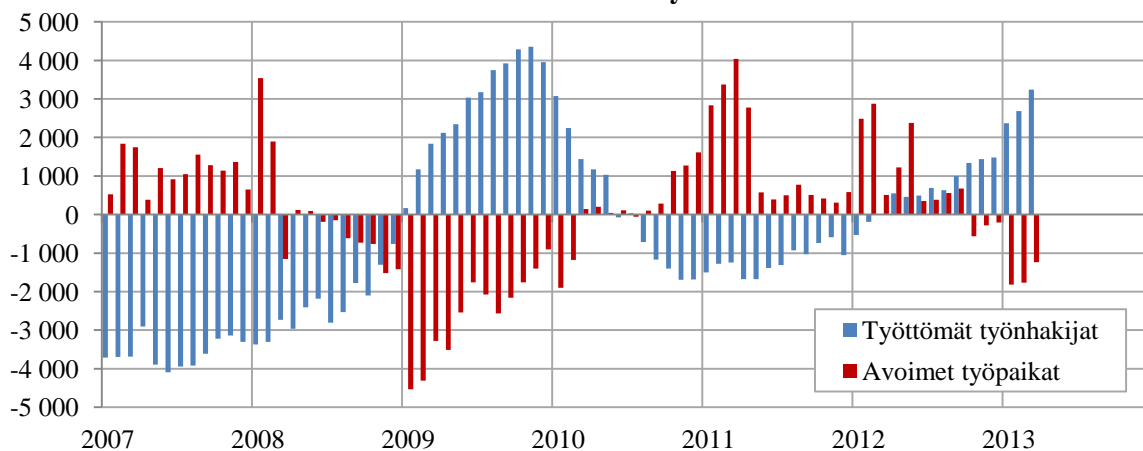
Teollinen työ

Rakentaminen

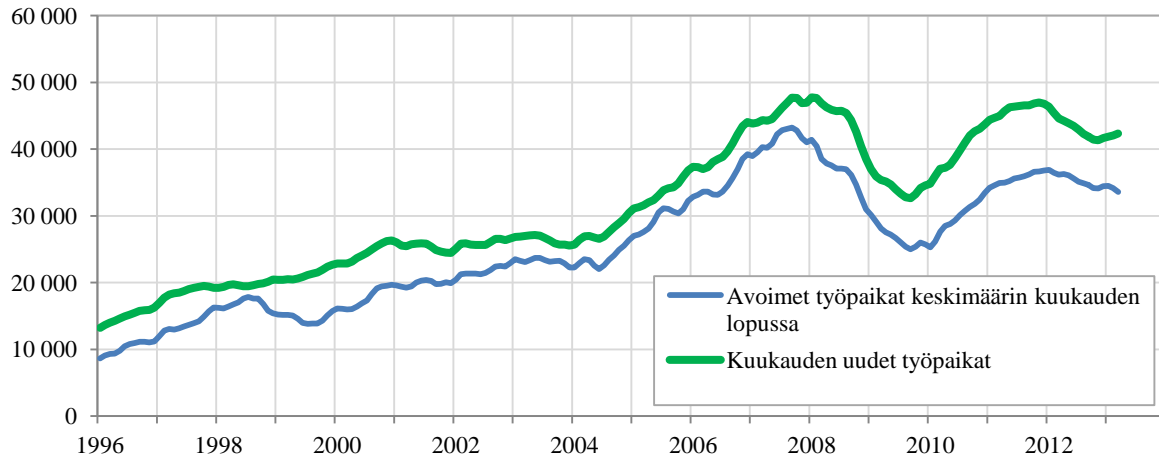

Palvelualan työ

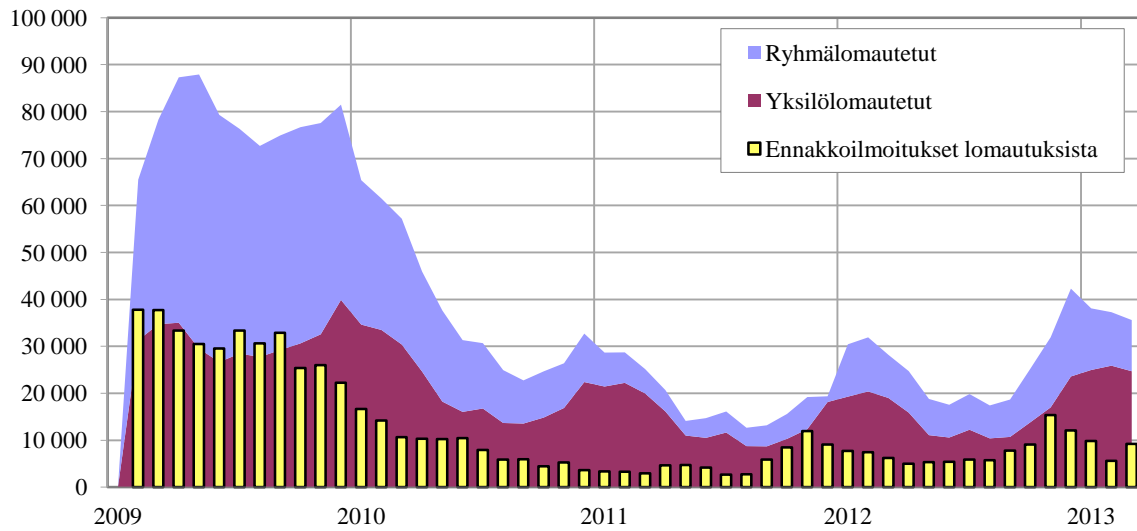

1d. Työttömyyden muutoksia ennakoivia indikaattoreita

Työnvälitykseen ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrän kehitystrendi

Lomautettujen määrän kehitys

TEM-analyyseja – verkkojulkaisusarjassa aiemmin ilmestynyt

→ www.tem.fi → julkaisut → TEM-analyyseja

Nio, Ilkka (1/2008); **Työvoimatoimistojen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi – esimerkkinä rakenteellisen työttömyyden alentaminen**

Torvi, Kai (2/2008); **Maahanmuutto vastauksena työvoiman saatavuuteen – loppuraportti**

Nio, Ilkka – Torvi, Kai – Tuomaala, Mika (3/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (4/2008); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2005 ja 2006**

Tuomaala, Mika (5/2008); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2007**

Alatalo, Johanna – Tuomaala, Mika (6/2008); **Alueelliset rakennemuutokset**

Mella, Ilkka (7/2008); **Maakuntien suhdannekehitys**

Nio, Ilkka – Torvi, Kai – Tuomaala, Mika (8/2008); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2008**

Tuomaala, Mika – Torvi, Kai (9/2008); **Kohti työperusteista maahanmuuttoa: Ulkomailta palkattavan työvoiman tarpeen arviointi**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki (10/2009); **Työttömyysturvan uudistuslinjausten ex ante -vaikutusarviointia**

Nio, Ilkka – Torvi, Kai – Tuomaala, Mika (11/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, kevät 2009**

Heinonen, Ville – Kangaspunta, Kirsi – Räisänen, Heikki – Sardar, Paula (12/2009); **Työllisyys ja työttömyys eri koulutustasoilla – tilastollinen tarkastelu**

Tuomaala, Mika (13/2009); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2008**

Alatalo, Johanna – Torvi, Kai (14/2009); **Joustoturva Suomen työmarkkinoilla: indikaattorit ja niiden tulkinta**

Mella, Ilkka (15/2009); **Maakuntien suhdannekehitys 2007-2009**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (16/2009); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin talous- ja työmarkkinaennuste, syksy 2009**

Kaarna, Anssi (17/2009); **Väestön hyvinvointi alueilla – tilastollinen katsaus**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (18/2009); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuosina 2006 ja 2007**

Räisänen, Heikki – Tuomaala, Mika (19/2010); **TE -toimistojen tuottavuus ja työpaikkojen täytön tehokkuus**

Kaarna, Anssi – Mella, Ilkka (20/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008 – 2010**

Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (21/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala, Mika (22/2010); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2009**

Kaarna, Anssi – Mella, Ilkka (23/2010); **Maakuntien suhdannekehitys 2008 – 2010**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (24/2010); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2008**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (25/2010); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2010**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki – Tuomaala, Mika (26/2010); **Työvoiman rekrytointi taantumassa – julkisen työnvälityksen näkökulma**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki – Tiainen, Pekka (27/2010); **Lainsäädännön työllisyysvaikutusten arviointi ja taloudelliset vaikutukset**

Avikainen, Ahti – Kerminen, Päivi – Korhonen, Tiina – Murto, Mikko – Peura, Jari (28/2010); **Työhönsuostamisesta työn tarjoamiseen – työhönsuostusten käyttöä koskeva selvitys ja kehittämissuutukset**

Kaarna, Anssi – Mella, Ilkka (29/2011); **Maakuntien suhdannekehitys 2009 – 2011**

Alatalo, Johanna – Räisänen, Heikki – Tuomaala, Mika (30/2011); **Työvoimatilanne metsäalan ammattais-sa**

Douglas, Inka – Kerminen, Päivi – Meling, Timo – Peura, Jari (31/2011); **Työttömyysturvan menettäminen työvoimapolitiittisesti moittittavan menettelyn takia**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (32/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste**

Tuomaala, Mika (33/2011); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2010**

Nio, Ilkka – Sardar, Paula (34/2011); **Työvoimapolitiittisilta toimenpiteiltä sijoittuminen vuonna 2009**

Järvinen, Päivi (35/2011); **Suomen työelämän muutoksia 2000 luvulla – Tutkimuksesta vaikuttavaan kehittämiseen?**

Alatalo, Johanna – Nio, Ilkka – Tuomaala, Mika (36/2011); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2011**

Hytönen, Jukka – Mella, Ilkka – Pousi, Anu (37/2011); **Äkillisen rakennemuutoksen alueet 2007 – 2011**

Räisänen, Heikki (38/2011); **Rekrytoinnin mustan laatikon avaaminen: rekrytoinnin syyt, rekrytointiongelmien ja hakukanavat Suomessa v. 2010**

Mella Ilkka (39/2012); **Maakuntien suhdannekehitys 2010-2012**

Alatalo, Johanna – Tuomaala, Mika (40/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2012**

Tuomaala, Mika (41/2012); **Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2011**

Sihto, Matti – Tuomaala, Mika – Sardar, Paula (42/2012); **Työvoimapolitiisilta toimenpiteiltä sijoittumisen vuonna 2010**

Koponen, Eija-Leena – Laiho, Ulla-Maija – Tuomaala, Mika (43/2012); **Mistä tekijät sosiaali- ja terveysalalle – työvoimatarpeen ja –tarjonnan kehitys vuoteen 2025**

Alatalo, Johanna – Tuomaala, Mika (44/2012); **Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin ennuste. Syksy 2012**

Sihto, Matti – Sardar, Paula (45/2012); **Ikääntyneiden työllisyys- ja työttömyyskehitys uuden ikäpolitiikan aikana**

Honkanen, Petri – Kangaspunta, Seppo – Koponen, Eija-Leena – Tukki, Jukka – Tuohinen, Titta (46/2013); **Ilmiöitä 2013 – Toimintaympäristön muutoksia, joita TEM ei voi väistää**

Räisänen Heikki (47/2013); **Onko yksikään työllisyyskokeilu onnistunut Suomessa?**

Mella Ilkka, Pouru Laura (48/2013); **Maakuntien suhdannekehitys 2011-2013**